

TURINYS

4

IŠ ARTI

Auksiniai karo
prievolės metai:
savanorių antplūdis

18

AKTUALIJOS

Ruošiamasi integruoti
sistemas *HIMARS*

20

Biologinė gynyba –
esminė

22

6,3 mlrd. eurų
iš *SAFE*

24

„*Artic Sentry*“: NATO
vaidmuo šiaurėje

26

FOTOREPORTAŽAS

Sudėtinė Vokietijos
brigados dalis

34

KARIO AKIRATYJE

Sudie, Madurai! Venesuelos
įvykių atspindžiai *runete*

46

VALIA PRIEŠINTIS

„Vanago kelias“:
1948–2019 m.

56

KARO ISTORIJA LINKSMAI

Laisvė

Gerbiamieji KARIO skaitytojai,

žiema Lietuvą, kad ir kokie būtų išorės pavojai bei vidinės peripetijos, visuomet įtraukia ir bent kiek suvienija valstybinių švenčių, atmintinų dienų kontekste.

1918-ųjų vasario 16-oji, padėjusi pamatą moderniajai Lietuvai; okupantų prievartai daugiau nei du dešimtmečius priešinęsi partizanai, sukūrę unikalį 1949-ųjų okupuotos, tačiau nepasidavusios Lietuvos vasario 16-ąją, įkvėpusią vėlesnio laikotarpio disidentus, grindusius kelią į 1990-ųjų kovo 11-ąją, kurią apgynėme 1991-ųjų sausio 13-ąją...

Šioje istorinėje sekoje yra ir dar viena svarbi data, ją šiuolaikinėje Lietuvoje minime kasmet pirmąją naujų metų dieną Vilniuje, Gedimino pilies bokšte, iškilmingai išskeldami valstybinę trispalvę. Ir ši tradicija siejama anaipol ne su 1988-ųjų spalio, kai nuo minėtojo bokšto stiebo pagaliau buvo nuleistas raudonas okupantų škurlius.

Lietuvos valstybinės vėliavos dieną įkūnijo Kazio Škirpos vadovaujamas besikuriantis Lietuvos kariuomenės savanorių būrys, 1919-ųjų sausio 1-ąją virš Lietuvos sostinės iškėlęs trispalvę.

Tiesa, pastaraisiais metais matėme ne vieną bandymą trinti šios istorinės datos atmintį. Pvz., nuo jau minėtojo Gedimino pilies bokšto tyliai dingo lentelė su čia trispalvę iškėlusiu savanorių sąrašu, kalno papėdėje buvo keičiami alėjų pavadinimai... o ir šiandien, deja, Lietuvoje atsiran-da istorikų su itin prieštaringa karybos patirtimi, įžūliai kvestionuojančių 1919-ųjų Lietuvos kariuomenės savanorių žygdarbi.

Pagarbiai
Darius Varanavičius,
vyriausiasis redaktorius

Vyrai!

Rusų bolševikai peržengė Lietuvos sienas. Lietuvių kariuomenės pirmieji buriai jau stojo į kovą su jais.

Rusai eina mus pavogti. Rusai eina kad vėl galėtų mūsų spraudais įdinti, mūsų gardžių duonele valgyti. Rusai eina išardinti mūsų grjtelis, padaryti tokio bado, kokis yra dabar Rusijoje.

Ukininke! Jei tu nori, kad tavo namai nesuplėskėtų, kad iš tavęs neatimtų paskutinių gyvulių ir sėklos, kad nepaliktum ubagas **stok į lietuvių kariuomenę!**

Darbininke! Jei nori įgyti laisvę, jei nori turėti darbo, jei nori, kad tavo kraujo nečiulptų visoki išnaudotojai, kad žemės gautum, kad nestumdytų tavęs po kalėjimus, neatimtų paskutinės bulvės, paskutinio duonos kąsnio, karį veži savo alkanai šeimynai,

stok į lietuvių karininkų burius!

Jaunime! Jei tu nori, kad mūsų Tėvynėje neponautų svetimieji, jei nori, kad jie sumobilizavę nevarytų mūsų brolius lieti kraujo Urale ar Kaukaze, jei nori, kad Tėvynė būtų laisva

stok į lietuvių kariuomenę!

Visi, kas tik galite, tuojau buriuokitės ir traukite į paskirtas vietas. Visi Tėvynės ginti. Visi už ginklo.

Visi į Lietuvos kariuomenės burius!

Lietuvos gynimo komitetas.

REDAKCIJA

- vyr. redaktorius
Darius Varanavičius,
Darius.Varanavicius@mil.lt
tel. +370 5 210 3897
- redaktorius Dalius Žygelis,
Dalius.Zygelis@mil.lt
tel. +370 5 273 5744
- korespondentai:
Ilona Skujaitė, tel. +370 5 210 3895,
Žydrė Švobienė, tel. +370 5 278 5285,
Augustė Janutaitė, tel. +370 5 264 8573,
Darius Sutkus, tel. +370 5 210 3896,
Lukas Yla, tel. +370 7 068 0270
- dizainerė Aistė Lapinskaitė,
tel. +370 5 210 3896
- administratorė Aušra Narsutytė,
tel. +370 5 210 3895
- archyvo tvarkytojas
Valdas Balciukevičius,
tel. +370 5 210 3895

Adresas

- Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius
- Norintiems užsisakyti
šį žurnalą kreiptis:
tel.: +370 5 210 3895,
+370 5 210 3897
arba el. paštu
Ausra.Narsutyte@mil.lt

I ir IV viršeliuose –

www.flickr.com nuotr.

- Leidėja – Krašto apsaugos ministerija
- Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone
- Nuotraukos, rankraščiai negrąžinami ir nerecenzuojami
- Tiražas 2 700 egz. (lietuvių k.); 300 egz. (anglų k.)
- Spausdino Lietuvos kariuomenės Karo kartografijos centras, Muitinės g. 4, Domeikava, LT-54359 Kauno r.
- ISSN 2029-5669
- Užs. GL-165

Prisidėk prie
bendrų tikslų!

**BROLIAI
AITVARAI**

€ Skirk 1,2%   Įsigyk Brolių Aitvarų atributikos

BroliaiAitvarai.lt

Nuo šių metų pradžios įsigaliojęs Karo prievolės ir alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos įstatymas įteisino šaukimo sistemos pertvarką. Kokie yra pagrindiniai pokyčiai?

Nuo šiol karo prievolinkai į privalomąją pradinę karo tarnybą (PPKT) yra šaukiami nuo 18 metų amžiaus iki kol asmuo sukanka 22 metus. Be to, iki 31-erių prailginta amžiaus riba karo prievolinkams, vengiantiems atlikti tarnybą dėl nepateisinamų priežasčių. Siekiama, kad tokia nuostata veiktų kaip drausminamoji priemonė.

Dar viena naujovė susijusi su tam tikromis profesijomis: jaunuoliai, įgiję Lietuvos kariuomenėje trūkstamas kvalifikacijas, bus šaukiami atlikti 3 vietoje 9 mėnesių tarnybą. Jų šaukiamasis amžius – iki 30 metų.

Tokių metų seniai jau nebuvo. 2026-uosius galima palyginti nebent su pirmuoju šaukimu į Lietuvos kariuomenę po tragiškų žudynių 1991 m. sausio 13-ąją, kai šaukimo centruose buvo tiršta norinčio tarnauti jaunimo. Šiomet Karo prievolės ir komplektavimo tarnyba (KPKT) gavo išskirtinai daug karo prievolinkų prašymų atlikti tarnybą savo noru. Šios įstaigos direktorius Arūnas

Balčiūnas plačiau pakomentavo karo prievolės aktualijas ir nuo šiomet įsigaliojusias šaukimo naujoves.

ILONA SKUJAITĖ

**AUKSIN
KARO F
METAI:**

A

LIETUVOS
KARIUOMENĖ
Karo priverolės ir
komplektavimo tarnyba

IAI PRIEVOLES SAVANORIŲ NTPLŪDIS

Dar nepradėjus šaukimo procedūrų ir tik rengiantis sudaryti sąrašus, metų pradžioje KPKT sulaukė per 3 800 jaunuolių prašymų atlikti tarnybą savo noru.

Kodėl buvo pajaunintas šaukiamųjų amžius?

Sprendimas priimtas siekiant atliepti jaunosios kartos lūkesčius, kad būtų galima kuo greičiau pašaukti tuos, kurie šaukiamojo amžiaus sulaukia mokyklos baigimo metais. Tokių siūlyimų sulaukdavome ir iš įvairių jaunimo, studentų ar moksleivių organizacijų bei ir iš pačių jaunuolių, šaukiamų atlikti karo tarnybą. Įstatyme įtvirtintais pakeitimais siekiama sudaryti kuo geresnes sąlygas greičiau atlikti karinę tarnybą ir pasiūlyti jaunuoliams platų spektrą alternatyvių būdų kariniam parengtumui įgyti, jei dėl kokių nors priežasčių jie negali tarnauti 9 mėnesius.

Kokie tai būdai?

Pagrindinis PPKT būdas ir laikas išlieka nepakitęs – 9 mėnesiai, bet atsiranda pasirinkimo galimybė šią tarnybą atlikti ne iš karto, bet per 3 metus, pasirinkus vieną iš Lietuvos kariuomenės vado patvirtintų programų. Kaip ir anksčiau, taip ir po įstatymo pakeitimo privalomąją 9 mėnesių tarnybą galima pakeisti tarnyba Krašto apsaugos savanorių pajėgose (KASP). Tokiu atveju pašauktas jaunuolis įsipareigoja 3 metus dalyvauti mokymuose savaitgaliais ir įgyti visą reikiamą karinį parengtumą.

Nuo šiemet ši tvarka papildyta dar viena galimybe: per 3 metus šauktiniai mokymuose gali dalyvauti ne tik savaitgaliais, kaip buvo numatyta anksčiau, bet rinktis ir kartą per metus atvykti į mėnesio trukmės mokymus Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos mokomajame pulke. Taip per 3 metus jiems susidarys reikiamas minimalus 90 dienų skaičius ir privalomoji pradinė karo tarnyba jiems bus užskaityta. Anksčiau tokio pasirinkimo šaukiamiesiems nebuvo.

Dar viena nuo šiemet atsiradusi naujovė skirta tiems, kurie dėl sveikatos pripažįstami netinkamais PPKT, bet vis dėlto labai nori atlikti pareigą tėvynei. Jiems suteikiama galimybė atlikti 6 mėnesių tarnybą: pirmiausia

jie dalyvauja kelių savaičių karinio rengimo programoje, o vėliau, priklausomai nuo kompetencijų ir sveikatos būklės, asmuo skiriamas tarnauti į karinius vienetus ir įgyti specializaciją.

Taip pat išlieka 3 metų trukmės jaunesniųjų karininkų vadų mokymai aukštųjų mokyklų studentams. Pasirinkus šį būdą teks tarnauti daugiau dienų nei KASP ar Mokomajame pulke, bet baigusiems mokymus ir aukštąją mokyklą suteikiamas atsargos leitenanto laipsnis ir būrio vado kvalifikacija.

Minėjote, kad labiausiai kariuomenei reikalingų profesijų atstovai galės tarnauti ne 9, bet tik 3 mėnesius. Kokias specialybės apima šis pasiūlymas?

Atsižvelgdamas į poreikius, trūksta-
mų specialybių sąrašą tvirtina krašto
apsaugos ministras. Daugiausiai
tai yra su medicina, informacinėmis
technologijomis, ryšiais ir inžinerija
susijusios profesijos. Kasmet konkre-
čius poreikius ir šaukiamų specialistų
skaičių savo įsakymu nustato Lietuvos
kariuomenės vadas. Tikimės, kad su-
trumpinus PPKT laikotarpį specialis-
tams, kurių pati kariuomenė nerengia,
bus patrauklu jaunuoliams patiems
pasirinkti tarnybą, įgyti kariui reika-
lingų žinių ir taip atlikti konstitucinę
pareigą. Kaip ir visi kiti PPKT kariai, po
tarnybos jie bus perkelti į rezervą, kad
prireikus būtų galima juos pašaukti
vykdyti užduotis.

**Kiek nuo šių metų padidėjo finansi-
nės išmokos karinę tarnybą atliekan-
tiems šauktiniams?**

Vadinamosios lėšos buitiniams
išlaidoms kompensuoti PPKT kariams

nuolat po truputį didėjo, nes jos
priklauso nuo bazinės socialinės
išmokos (BSI) dydžio ir šiais metais jos
siekia 340 eurų kas mėnesį. Taip pat
šiemet išaugo ir kaupiamosios išmo-
kos, kurias kariai gauna baigę PPKT.
Šauktiniams, atliekantiems 9 mėnesių
tarnybą, kaupiamoji išmoka, kurios
dydis priklauso nuo tarnybos rezultatų
įvertinimo (labai gerai, gerai, patenki-
namai), per pirmus 6 mėnesius atitin-
kamai skaičiuojamos 4, 3 arba 2 BSI, o
už paskutinius 3 mėnesius kaupiamoji
dalis didinama tris kartus.

Taigi bendra suma, kurią per 9 mė-
nesius gali gauti PPKT karys, į ją atėjęs
savo noru (prašymą parašęs dar prieš
paskelbiant šaukiamųjų sąrašus) ir
tarnaujantis labai gerai, siekia apie
5 800 eurų. Prie jų pridėjus kas mėnesį
mokamas lėšas buitiniams išlaidoms,
per 9 mėnesius susidaro beveik 9 000
eurų. Tai nemaži pinigai. Numatyta,
kad didesnes išmokas gaus ir 3 mėne-

sius tarnaujantys specialistai.

Svarbi dar viena skatinimo prie-
monė – nuo šių metų atlikusiems
9 mėnesių PPKT jaunuoliams ir per
metus laiko baigusiems B kategorijos
vairavimo kursus, išlaikiusiems egza-
minus ir įgijusiems teisę vairuoti bus
atlyginamos kursų išlaidos.

**Iki šiol įstojimas į aukštąją mokyklą
reikšdavo, kad tarnyba savaime ati-
dedama visam studijų laikotarpiui. Ar
ši nuostata pasikeitė?**

Svarbu atkreipti dėmesį, kad
galimybės atidėti karo tarnybą yra
siauriamos. Asmenys, kurie į aukštą-
sias mokyklas įstoja jau po to, kai yra
įtraukti į karo prievolinkų sąrašus,
nebegalės pasinaudoti tarnybos
atidėjimu.

Vis dėlto studentams išlieka alter-
natyvos: įstojus į aukštąją mokyklą ga-
lima pasirinkti akademinės atostogos
ir jų metu atlikti privalomąją pradinę

Bendra suma, kurią per 9 mėnesius gali gauti PPKT karys, tarnybą pasirinkęs savo noru ir tarnaujantis labai gerai, pridėjus kas mėnesį mokamas lėšas buitiniams išlaidoms, siekia beveik 9 000 eurų.

karo tarnybą, neprarandant studijų vietos. Taip pat yra galimybė karinį parengtumą įgyti kitais būdais. Juos jau aptarėme.

Į aukštąją mokyklą įstojusiems iki jų įtraukimo į metinį karo prievolinių sąrašą, kaip ir anksčiau, PPKT gali būti atidedama vieną kartą vienam studijų laikotarpiui.

Dažnai mūsų klausia, ar mokslieiviams verta stoti į aukštąsias mokyklas. Tai – kiekvieno asmens individualus pasirinkimas, tačiau atkreipčiau dėmesį į tai, kad atlikus PPKT ir stojant į aukštųjų mokyklų valstybės finansuojamas vietas jaunuoliai papildomai gauna 0,5 konkurso balo.

Papasakokite plačiau apie numatytą pareigą septyniolikmečiams

Pasikeitus šaukimo tvarkai vis daugiau jaunuolių renkasi tarnybą kariuomenėje iškart po mokyklos baigimo.

susisiekti su Karo prievolės ir komplektavimo tarnyba. Koks šios įstatymo nuostatos tikslas?

Pernai į teisės aktus buvo įtrauktas reikalavimas, kad jaunuoliai, kuriems sukanka 17 m., privalo susisiekti su regioniniu karo prievolę administruojančiu padaliniu pagal savo gyvenamąją vietą ir pateikti kontaktinę informaciją. Mums labai svarbu užmegzti ryšį, kad tolimesnės šaukimo procedūros vyktų laiku ir sklandžiai.

Taip pat 17-mečių prašome užpildyti Sveikatos būklės deklaraciją. Tai gana paprasta forma, kurioje svarbu pažymėti, jeigu asmuo serga tam tikromis ligomis. Karinės medicinos ekspertizės komisija, remdamasi pateikta

Tarnaus ir Specialiųjų operacijų pajėgose

Nuo 2026 m. Lietuvos kariuomenės Specialiųjų operacijų pajėgos (SOP) priims PPKT karius. Tarnyba galima tik savanoriškai ir sėkmingai įveikus atranką.

Tarnybos metu kariai įgis karinį parengtumą ir specializuotus, įskaitant parašiutininko, drono operatoriaus bei pasirengimo veikti sudėtingomis sąlygomis, gebėjimus. Tarnyba prasidės 2026 m. rugsėjo 7 d. ir truks 9 mėnesius.

Atranka vyks 2026 m. balandį, prieš tai būtina registracija ir sveikatos patikra. Neįveikę atrankos galės atlikti PPKT kituose Lietuvos kariuomenės daliniuose. Tarnybą atlikę kariai turės galimybę siekti profesinės karo tarnybos SOP arba tęsti karjerą kituose kariuomenės vienetuose.

KPKT inf.

informacija bei duomenimis, esančiais elektroninėje sveikatos sistemoje, gali priimti sprendimą, kad asmuo, sulaukęs šaukiamojo amžiaus, nebus tinkamas atlikti karo tarnybą dėl sveikatos, vadinasi, sudarant kalendorinių metų šaukiamųjų sąrašus toks asmuo į juos neįtraukiamas.

O jeigu jaunuolis baigia mokyklą būdamas 17-metis ir nori tarnauti dar tų pačių metų rudenį, kad negaištų laiko, kol jam sukaks 18 metų?

Kaip minėta, dabar šaukiami paskutinių mokslo metų moksleiviai. Gali būti, kad asmuo mokosi dvyliktoje klasėje būdamas 17-os, tačiau kalendoriniais metais, pvz.: spalį, lapkritį ar gruodį, jam sukanka 18. Tokiu atveju jis gali patekti į šaukiamųjų sąrašą, tačiau jokios šaukimo procedūros nebus vykdomos tol, kol jam nesukaks 18 metų, nes iki tol jis nėra karo prievolinkas. Tik sulaukęs pilnametystės asmuo tampa karo prievolinku ir tik tuomet jam gali būti duodami nurodymai atlikti vienus ar kitus veiksmus. Atlikti karo tarnybą galime šaukti ne jaunesnius nei 18 metų amžiaus asmenis.

Rekordinis savanorių skaičius

Kaip šiuo metu sudaromi šaukiamųjų sąrašai?

Kasmet yra sudaromi kalendorinių metų karo prievolinkų sąrašai. Paprastai tai vyksta sausio pradžioje. Į juos iš esmės patenka visi šaukiamojo amžiaus jaunuoliai, atitinkantys įstatymo reikalavimus (pvz.: nėra teisti,

neturi nustatyto neįgalumo, nėra pripažinti netinkamais dėl sveikatos, dar nėra atlikę tarnybos ar pan.). Speciali kompiuterinė programa patekusių į sąrašus jaunuolius į eilę sudėlioja atsitiktiniu principu, jie einamaisiais metais ir yra šaukiami atlikti tarnybą. Jaunuoliai esantys sąrašo pradžioje pirmieji sulaukia atitinkamų nurodymų vykdyti šaukimo procedūras. Vėliau juos gauna ir visi kiti.

Šiais metais planuojama pakviesti 3 870 karo prievolinkų, didžioji jų dalis tarnaus 9 mėnesius, kiti – pagal alternatyvias programas, numatytas įstatyme.

Nepatekę į šaukiamųjų sąrašus jaunuoliai arba vyresni nei nustatyta šaukiamąjo amžiaus riba asmenys iki kol jiems sukaks 39 metai gali pateikti prašymą savo noru atlikti PPKT. Šia galimybe gali pasinaudoti ir merginos.

Kokie yra šių metų šaukimo planai?

Krašto apsaugos ministras ir Lietuvos kariuomenės vadas kasmet nustato, kiek jaunuolių reikia pašaukti į PPKT. Beje, šis skaičius per pastaruosius keletą metų beveik nekinta. Šiais metais planuojama pakviesti 3 870 karo prievolinkų, praėjusiais metais planas buvo 3 865 – tik penkiais daugiau. Kasmet šis skaičius po truputį keitėsi, bet artimiausiais metais jis augs labiau, nes nuo šiemet atsirado papildomos PPKT atlikimo galimybės dalyvaujant Lietuvos kariuomenės vado patvirtintose kitose programose, kurias baigus įgyjamas pagrindinis karinis parengtumas.

Atlikti PPKT šiemet šaukiami jaunuoliai, atsižvelgiant į Lietuvos kariuomenės poreikius ir karo prievolinkų galimybes. Kaip minėjau, 3 870 asmenų atliks 9 mėnesių privalomąją pradinę karo tarnybą, o 90 jaunuolių, įgiję kariuomenei reikalingas profesijas, atliks 3 mėnesių tarnybą. 650 karo prievolinkų tarnaus 160–200 dienų pagal jaunesniųjų karininkų vadų mokymo programas – 340 jų tarnaus

Lietuvos kariuomenės padaliniuose, 310 – Lietuvos karo akademijoje. Dar 450 jaunuolių bus pašaukti į 90–120 dienų trukmės tarnybą pagal pagrindinio karinio rengimo arba karinės specialybės suteikimo programas, kurios bus vykdomos per 3 m. laikotarpį.

Jeigu susirenka pakankamai savanorių, tuomet karo prievolinkai iš sąrašo net nekviečiami?

Taip, jei pakankamo savanorių skaičiaus nebūtų, į PPKT šauktume eilės tvarka pagal sudarytą kalendorinių metų sąrašą. Vis dėlto teisės aktai numato, kad nepatekę į sąrašus gali

pretenduoti atlikti tarnybą savanoriškai, ir tokių norinčiųjų kasmet daugėja. Pastaruosius 3–4 metus šis skaičius augo maždaug po 30 procentų kasmet, o pernai sulaukėme daugiau nei 3 200 prašymų per visus metus.

Ar šiemet sulaukėte neeilinio savanorių antplūdžio?

Šie metai prasidėjo ištis įspūdingai:

dar nepradėjus šaukimo procedūrų ir tik rengiantis sudaryti sąrašus, jau sulaukėme per 3 800 prašymų atlikti tarnybą savo noru: tai ir tie, kurie nebuvo pašaukti praėjusiais metais, ir tie, kurie apsisprendė tik pernai gruodžio mėnesį. Didelė dalis praėjusių metų savanorių jau atlieka PPKT, o nespėjusiųjų užbaigti šaukimo procedūrų prašymai persikėlė į šiuos metus.

Tai, kad sausio mėnesį turime per 4 000 prašymų atlikti tarnybą savo noru, yra išskirtinis atvejis mano dešimties metų karjeroje KPKT. Manau, kad tokiam geram rezultatui įtakos turėjo investicijos į informacijos sklaidą mokyklose, socialiniuose tinkluose ir geopolitinė situacija – karas Ukrainoje paskatino jaunuolius suprasti, kad šalį reikės ginti patiems.

Kodėl jaunuoliai taip suskubo teikti prašymus tarnauti savo noru?

Priežastį, kodėl jaunimas taip suskubo, yra įvairių. Kai kurie pasielgė pragmatiškai – paskelbus informaciją, kad nuo šių metų visi jaunuoliai, baigę mokyklą, bus šaukiami, jie suskubo rašyti prašymus, nes norėjo pasinaudoti galimybe pasirinkti norimą tarnybos vietą ir laiką.

Kalbėdamasis su karo prievolininkais dažniau girdžiu, kad jie supranta savo konstitucinę pareigą tėvynei ir nori ją atlikti kuo greičiau, kad vėliau nekiltų klausimų, kada tarnauti, kada studijuoti ar daryti karjerą. Tiesiog jie nori atlikti karinę tarnybą ir toliau ramiai dėliotis artimiausius planus. Taip pat dažnai pasitaiko neapsisprendusių, ką veikti baigus mokyklą, todėl

Pastaruoju metu norinčiųjų tarnauti savo noru yra tiek daug, kad šaukti į kariuomenę privaloma tvarka tenka vos kelis asmenis per metus.

nenorėdami švaistyti laiko jie pirmiausiai eina tarnauti, o tik paskui renkasi savo profesinį kelią.

Ar pasitaiko, kad savo noru tarnauti užsirašo visa klasė?

Taip, pastebime tendenciją, kad vis dažniau vienu metu ateina vienos klasės vaikinai. Pavyzdžiui, iš Druskininkų neseniai atvyko keturiolika ar penkiolika klasiokų. Vilniuje taip pat buvo atvejais, kai kartu prašymų pildyti atvyko daugiau nei dešimt jaunuolių iš tos pačios klasės. Dažnai jie visi prašosi atlikti tarnybą tame pačiame kariniame vienetė, ir jei tik yra tokia galimybė ten yra, visada į tai atsižvelgiame.

Kokia tvarka atrenkami jaunuoliai, kai norinčiųjų tarnauti savo noru yra daugiau nei tarnybos vietų?

Iš tiesų dabar prašymų atlikti PPKT yra daugiau nei galime pašaukti. Pirmumą visuomet teikiame tiems sava-

noriams, kurie prašymus atlikti PPKT pateikė iki sąrašų sudarymo arba yra vyresni nei šaukiamieji privalomai. Antroje vietoje yra tie, kurie į sąrašą pateko, bet nori atlikti tarnybą pirmumo tvarka, nelaukdami savo eilės.

Jeigu tam tikrame dalinyje nebelieka vietų, siūlome kitą tarnybos vietą arba kitą tarnybos laiką – esant galimybei karo prievolinkas gali laukti kitų metų, kad tarnautų būtent tame dalinyje, kuriame pageidauja, išsaugodamas savanorio statusą ir visas su tuo susijusias socialines garantijas bei išmokas.

Jei lieka tikrųjų savanorių iš pernai metų, neatlikusių tarnybos, ar jie įgyja pirmumo teisę prieš šių metų savanorius?

Tikrieji savanoriai, kurie negalėjo atlikti tarnybos praėjusiais metais, bet vis tiek nori tą padaryti, tikrai įgyja pirmumo teisę – vertinama prašymo pateikimo data.

Kokiuose Lietuvos kariniuose daliniuose jaunuoliai labiausiai nori tarnauti?

Kalbant apie populiariausias vietas, šaukstiniai dažniausiai nori tarnauti arčiau namų, nors būna atvejų, kai pasirenka ir tolimesnes tarnybos vietas. Jau daug metų geidžiamiausias yra Pulkininko Juozo Vitkaus inžinerijos batalionas, pastaruoju metu daug norinčiųjų tarnauti sulaukia ir Kuniškaiškio Vaidoto pėstininkų batalionas, įsikūręs šalia Vilniaus. Anksčiau kiek mažiau patrauklus atrodydavo Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio pėstininkų batalionas, dislokuotas Tauragės rajone, bet ir čia situacija keičiasi, – jį renkasi vis daugiau jaunuolių. Šiomet pastebima tendencija, kad šaukstiniai dažniau kreipia dėmesį ne į konkretų dalinį, o į tai, ar ten dar yra laisvų vietų, kadangi moksleiviai aktyviai renkasi antrąją metų pusę, nes visi labai nori pradėti tarnybą iškart po mokyklos baigimo.

ĮGYJA PROFESIJAS, PAKLAUSIAS IR CIVILINIAME GYVENIME

Lietuvos kariuomenės Logistikos valdybos vienetai – Judėjimo organizavimo tarnyba (JOT), Divizijos generolo Jono Sutkaus depų tarnyba (DT) ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos batalionas (VBPLB) – intensyviai rengia PPKT karius savo reikmėms. Dalis tarnybą šiuose daliniuose baigusių šauktinių įgyja ne tik karių parengtumą, bet ir civiliniame gyvenime paklausias virėjo, mechaniko, sandėlininko ar transporto priemonių remontininko kompetencijas. PPKT kariai, pasirinkę virėjo ar mechaniko specialybes, amato mokėsi Marijampolės profesinio rengimo centre, o vėliau įgūdžius tobulino VBPLB ir DT vienetuose. Kariai, įgiję virėjo specialybę, išmoko planuoti ir gaminti maistą, užtikrinti jo kokybę bei tvarką virtuvėje, o transporto priemonių remontininkai įgijo gebėjimų prižiūrėti ir remontuoti techniką, kad ji patikimai veiktų. Instruktorių vertinimu, Logistikos valdybos vienetuose tarnaujančių šauktinių motyvacija aukšta, o įgytas žinias jie sėkmingai taiko praktikoje.

Pasak VBPLB vado plk. ltn. Mindaugo Juotkaus, šauktiniams tarnyba pas juos dabar tapo dar patrauklesnė, nes jos metu galima įgyti ir civiliniame gyvenime pritaikomą profesiją, o į artimiausius šaukimus jau regis-

truojsi daugybė motyvuotų jaunuolių. Šiuo metu batalione tarnaujantys PPKT kariai per pirmąsias aštuonias savaites batalione buvo rengiami pagal Bazinio kario kurso programą ir mokėsi kiekvienam kariui privalomų dalykų: taktikos, topografijos, ginklo valdymo ir pirmosios pagalbos.

Po šio bazinio kario kurso JOT priskirti kariai savo teorines žinias įgijo batalione, o vėliau jas gilino Klaipėdos jūrų uoste: buvo supažindinti su uosto specifika ir infrastruktūra, darbo jūrų uoste ypatumais bei saugaus ir efektyvaus darbo principais. Ir tai – tik viena iš specifinių darbinės veiklos sričių. JOT kariam vieną iš esminių darbo barų yra oro uostai, todėl šauktiniai lankėsi visuose Lietuvos oro uostuose ir įgijo žinių, susijusių su judėjimu oro transportu bei orlaivių priėmimu nusileidus oro uoste. Karinių oro pajėgų Aviacijos bazėje jie buvo supažindinti su sąjungininkų naudojamais orlaiviais bei transportavimo galimybėmis. Kariai mokėsi orlaivių antžeminio aptarnavimo specialistų įvadinio kurso dalykų.

Logistikos valdybos inf.

Vengiantieji tarnybos ir emigrantai

Nors šiuo metu savanorių antplūdis didžiulis, ar pasitaiko atvejų, kai jaunuoliai kviečiami tarnauti pagal sąrašą?

Anksčiau tokių asmenų būdavo daugiau, bet dabar situacija pasikeitė, nes šaukimo planui įgyvendinti, galima sakyti, pakanka norą pareiškusių jaunuolių. Praėjusiais metais privaloma tvarka pašaukėme tik 7 asmenis iš 3 865. Tai ypač mažas skaičius. Keletas iš jų buvo tie, kurie ilgą laiką vengė atlikti procedūras, susijusias su karo prievole, ne kartą buvo bausti administracine tvarka.

Kada prasideda baudžiamieji procesai prieš vengiančius karinės tarnybos?

Jei karo prievolinkas nevykdo pareigų, pvz.: nepateikia laiku kontaktinių duomenų ryšiams palaikyti, neatvyksta pasitikrinti sveikatos ar paskyrus atlikti karo tarnybą neatvyksta ir nepateikia pateisinamos priežasties, jam skiriamos baudos. Dažniausias jaunuolių pasiteisinimas būna, kad pamiršo perskaityti gautą žinutę arba neperskaitė jam siųsto elektroninio laiško ar pan., tokiu atveju priminti jų pareigas tenka baudomis.

Iš visų karo prievolinkų, pareiškusių norą tarnauti kariuomenėje, į dalinius patenka apie pusę, nes nemažai jaunuolių atkrenta po sveikatos patikrinimo.

Tais atvejais, kai, mūsų vertinimu, jaunuolis sąmoningai vengia vykdyti nurodymus, pvz., po trijų ar daugiau raginimų neatvyksta, ignoroja naujai paskirtas susitikimų datas, taikome baudžiamosios atsakomybės mechanizmą. Surinktą medžiagą perduodame prokuratūrai, kuri dažnu atveju pradeda ikiteisminį tyrimą ir taiko Baudžiamojo kodekso nuostatas. Prieš kelerius metus tokių bylų būdavo inicijuojama po 300–400 per metus, pernai – apie 90. Šis skaičius mažėja, nes vis daugiau jaunuolių atlikti tarnybą nusprendžia savanoriškai arba pasinaudoja pirmumo teise, vadinasi, auga ir jų sąmoningumas.

Pakalbėkime apie jaunuolius, gyvenančius užsienyje? Pavyzdžiui, jei tėvai išvyko dirbti ar gyventi svetur, jų vaikai ten užaugo, baigė mokyklas, kai kurie gal net nemoka lietuviškai, ar šie jaunuoliai taip pat yra šaukiami?

Jeigu asmuo turi Lietuvos pilietybę, jis į karo prievolinkų sąrašus patenka kartu su visais, nes įstatymas nenumato išimčių piliečiams, gyvenantiems užsienyje ar turintiems dvigubą pilietybę.

Tiesa, vykdant šaukimo procedūras, bendrauti su lietuviškai nemokančiu jaunuoliu, juo labiau jei jis dar nekalba ir angliškai, yra tikrai nemenkas iššūkis. Tai keblu ne tik mums, vykdyantiems šaukimą, bet ir medikams, atliekan-

Nemažai šauktinių po PPKT pasirenka profesionalaus kario karjerą.

tiems sveikatos patikrą dėl tinkamo karo tarnybai. Vis dėlto norėčiau pabrėžti, kad kiekvieną individualų atvejį, susijusį ne tik su užsienyje gyvenančiais Lietuvos piliečiais, esant kalbos barjerui ar kitoms svarbioms priežastims, dėl kurių jaunuolis negalėtų atlikti PPKT, vertina speciali atrankos komisija. Ji analizuoja pateiktas aplinkybes ir sprendžia, ar jos yra pakankamai svarios, kad tarnybą būtų galima atidėti. Svarbiausia, kad užsienyje gyvenantys jaunuoliai bendrautų su mumis, teiktų informaciją ir kartu ieškotume sprendimo.

Kiek karo prievolinkų yra išvykusių į užsienį? Ar jie noriai grįžta tarnauti?

Deklaravusių išvykimą į užsienį būna nemažai – apie 20 procentų iš visų į sąrašus patenkančių jaunuolių. Norinčiųjų atvykti iš užsienio atlikti tarnybos nėra daug, bet pasitaiko įdomių atvejų. Turėjome šauktinį net iš Australijos, kuris ten gyveno 6–7 metus. Jis atvyko, atliko tarnybą ir netgi planavo tapti kariu profesionalu. Buvo jaunuolių iš Kanados, Jungtinių Amerikos Valstijų, Argentinos – kone iš visur, kur gyvena lietuviai. Dažniau-

siai užsienyje gyvenantys jaunuoliai nesuka galvos dėl tarnybos, kol nepasitikrina sąrašų, bet aptikę juose savo pavardę dažniausiai vykdo karo prievolės atlikimo procedūras.

Ar merginos aktyviai reiškia norą tarnauti Lietuvos kariuomenėje?

Merginos nėra šaukiamos privaloma tvarka, bet jos (amžiaus riba – 39 m.) gali pareikšti norą atlikti PPKT. Praėjusiais metais tarnybą pradėjo 77 merginos, užpernai – per 60. Aktyvumas jaučiamas, nors didžiausias pikas buvo prieš 3–4 metus, kai savanoriškai tarnavo daugiau kaip 130 merginų. Prasidėjus karui Ukrainoje, matyt, atsirado didesnis atsakomybės jausmas, bet kartu ir supratimas, kad karas nėra patrauklus dalykas.

Merginoms galioja iš esmės tokie patys bendrieji reikalavimai kaip ir vaikinams, jos sėkmingai baigia PPKT, o dažnai pasirenka ir profesinę karo tarnybą. Tiesa, ne visada galime patenkinti merginų pageidavimus tarnauti pasirinktame kariniame vienete dėl infrastruktūros apribojimų – ne visi daliniai yra pritaikyti priimti tarnauti merginas, nes joms reikia atskirų dušų, tualetų, gyvenamųjų patalpų

ar pan., bet ten, kur tokios galimybės yra, jas mielai priima atlikti tarnybą.

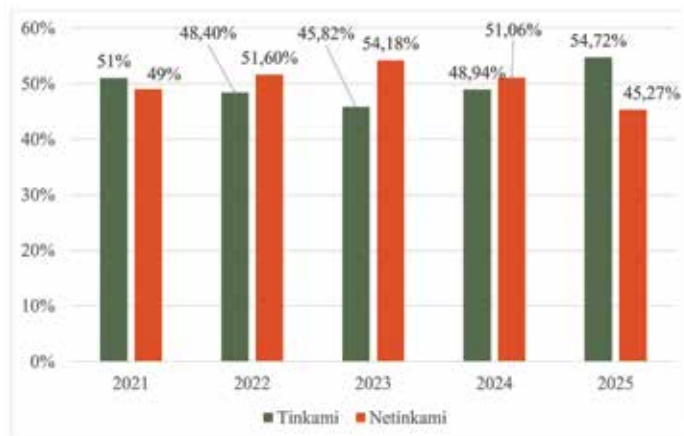
Kokia jūsų nuomonė apie visuotinį šaukimą? Ar kariuomenė jam pasiruošusi?

Vertindamas pagal lygiateisiškumo principą – visi privalomai atlieka pareigą tėvynei – esu linkęs pritarti. Vis dėlto kyla praktinių klausimų, susijusių su papildoma infrastruktūra, poligonų bei instruktorių skaičiumi ir pan. Net ir šalyse, kuriose vykdomas visuotinis šaukimas, pavyzdžiui Suomijoje, vis tiek nepašaukiama 100 proc. jaunuolių. Izraelyje tarnybos modelis dar įvairesnis – ten sudaromos sąlygos tarnauti net neįgaliesiems. Mano vertinimu, vienas pagrindinių klausimų, įgyvendinant visuotinio šaukimo modelį, ar kariuomenė būtų pasiruošusi ir pajėgi tinkamai paruošti 7 ar 12 tūkstančių vaikų ir merginų vienu metu? Taigi, pačiam visuotinio šaukimo principui pritarčiau, bet jo įgyvendinimui visų pirma reikalingas politinis sprendimas, o paskui ir tinkamas kariuomenės pasiruošimas visais organizaciniais bei logistiniais klausimais.

Dėkojame už pokalbį. ■

NETINKAMI TARNYBAI – DAŽNIAUSIOS SVEIKATOS PROBLEMOS

Kandidatų į PPKT karinę medicinos ekspertizę, vadovaudamasi teisės aktais ir juose nustatytais kriterijais, atlieka Karinės medicinos ekspertizės komisijos (KMEK) regioninės pakomisės Kaune, Vilniuje, Panevėžyje ir Klaipėdoje. Pakomisėse per metus patikrinama nuo 8,5 iki 11 tūkst. kandidatų į PPKT. Daug metų bendras netinkamumo tarnybai procentas išlieka didesnis nei 40 procentų, 2025 m. jis siekė 45,27 procento.

Bendras tinkamumo į PPKT pasiskirstymas pakomisėse 2021–2025 m.

Tinkamumo karo tarnybai pagal sveikatos būklę mažėjimas siejamas su žema motyvacija tarnybai arba nenoru atlikti privalomąją tarnybą bei pastarųjų metų iššūkiais: COVID epidemija, nepalankia geopolitine situacija, tvyranti įtampa dėl karo veiksmų Ukrainoje, Izraelyje ir dėl to kylančiomis psichologinėmis problemomis.

KMEK sveikatos patikrinimų duomenys atspindi ir bendrą Lietuvos šaukiamojo amžiaus jaunuolių sergamumą bei ligotumą. Vertinant kandidatų į PPKT, kurie buvo pripažinti netinkamais tarnybai, pasiskirstymą pagal ligų grupes (bendro pripažintų netinkamais skaičiaus penkerių paskutinių metų laikotarpiu nuošimtis), tarp visų ligų grupių pirmauja psichikos ligos ir psichologinės problemos.

Kelerių pastarųjų metų dažniausiai pakomisėse nustatomų ligų statistika

- **Psichikos ligos ir (arba) psichologinės problemos.** Iš visų pripažintų netinkamais tarnybai dėl šios priežasties buvo pripažinta apie 40–50 proc., pagrindinės ligos yra nerimo sutrikimai, depresija, nepakankamas intelekto koeficientas.

- **Terapinės ligos.** Dėl jų netinkamai tarnybai buvo pripažinti 24–26 proc., pagrindinės ligos yra kvėpavimo sistemos bei širdies ir kraujagyslių, (pvz. hipertenzinė liga, bronchinė astma, širdies ydos ir kt.), svorio trūkumas arba perteklius, endokrininės sistemos ligos ir kt.

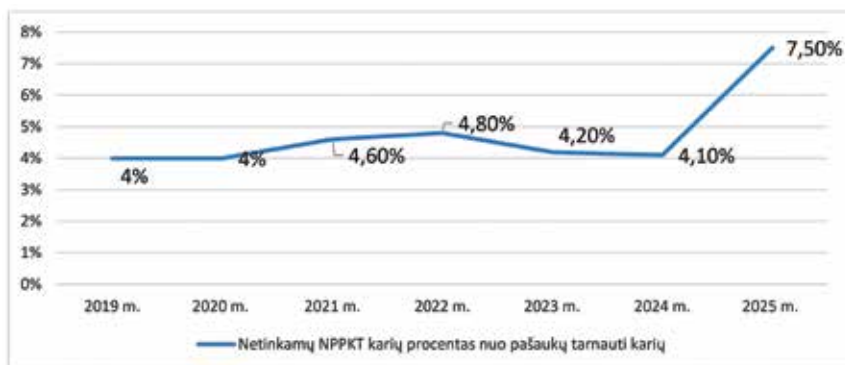
- **Chirurginės ir traumatologinės ligos.** Dėl jų netinkamai tarnybai buvo pripažinti 9–24 proc., pagrindinės priežastys: jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligos, pvz., įgimtos formavimosi ydos, deformacijos (III laipsnio plokščiapėdystė, stuburo deformacijos, traumų padariniai).

- **Kitų organų sistemų ligos,** dėl kurių netinkamai buvo pripažinta nuo 2,4 iki 4,5 procento.

Proporcijos tarp atskirų ligų grupių svyruoja kiekvienais metais. Apie 6–7 proc. šaukimas į PPKT atidedamas dėl laikinų sveikatos sutrikimų, pvz.: kaulų lūžių, būklės po ūmių traumų, įvairių ligų. Tokiu atveju šaukiamiesiems skiriama pakartotinė ekspertizė pasveikus.

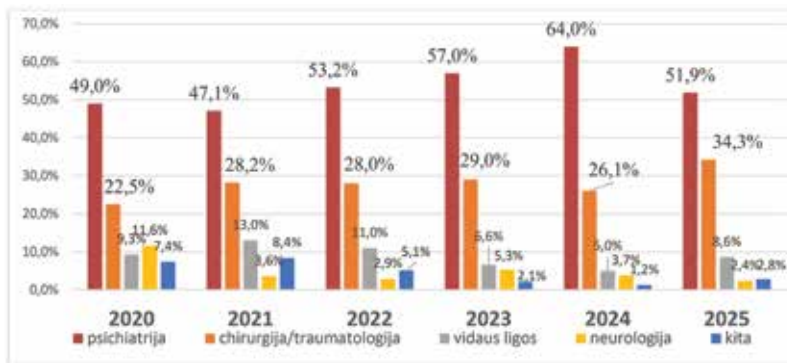
Dažnai pasitaiko, kad karinės ekspertizės metu tiramiesiems nustatomi nauji iki ekspertizės nenustatyti sveikatos sutrikimai, tokiems asmenims atliekami papildomi tyrimai, jie siunčiami specialistų konsultacijoms.

Dažniausios sveikatos problemos tarnybos metu

Netinkamai pripažintų tėti PPKT karių nuošimčio kitimas (2019–2025)

Tarnybos eigoje pasireiškus naujiems sveikatos sutrikimams (nustatytiems pirmą kartą) ar paūmėjus jau esamiems, dalis PPKT karių yra atleidžiami nuo tarnybos anksčiau laiko. Dažniausios priežastys yra psichiatrinės – adaptacijos sutrikimai, depresijos, nerimas. Taip pat daug karių pripažįstami netinkamai tėti tarnybą dėl chirurginių priežasčių, pagrindinės chirurginės priežastys – traumas tarnybos metu.

Netinkamai tėti PPKT pagal vyraujančius sveikatos sutrikimus (2020–2025).

Pasitaiko atvejų, kad dėl tiriamojo (ne)motyvacijos tarnybai tenka papildomai tikrinti pateiktus tiriamojo duomenis ar gautus rezultatus, KMEK pakomisės karinės ekspertizės metu turi teisę gauti duomenis iš Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų apie tikrinamų asmenų sveikatos būklę ir jiems suteiktas ar teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas, reikalingus nuostatuose nurodytų tikrinamų asmenų sveikatai tikrinti, atrankai pagal sveikatos būklę vykdyti.

Dr. Jono Basanavičiaus karo medicinos tarnybos inf.

Vyr. srž. Justo Grigaravičiaus, eil. Rusnės Kvedaravičiūtės, srž. Dovilės Paklonskaitės, gr. Kornelijos Sakalauskaitės, karo komendantūrų valdybos, Lietuvos kariuomenės nuotr.

Ruošiamasi integruoti sistemas *HIMARS*

Vasario pradžioje Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) ir Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų (SP) Salvinės artilerijos baterijos kariai per kovinio šaudymo pratybas šaudė į Baltijos jūroje esančius mokomuosius taikinius iš reaktyvinės salvinės ugnies sistemos *HIMARS*. Tikimasi, kad įsigytos sistemos *HIMARS* Lietuvą pasieks šiais metais, tad tokios pratybos yra svarbios, ruošiantis jas integruoti į Lietuvos kariuomenės SP struktūrą ir rengiant įgulų, ugnies valdymo centrų, saugos ir remonto bei priežiūros personalą.

Lietuvos karių rengimą, kurio tikslas palaikyti individualius ir kolektyvinius įgūdžius, reikalingus savarankiškai ir efektyviai valdyti bei prižiūrėti sistemas *HIMARS*, JAV 14-ojo lauko arti-

lerijos pulko 1-ojo salvinės artilerijos bataliono, priskirto JAV kariuomenės V korpuso 41-ajai lauko artilerijos brigadai, užduoties vykdymo vienetas „Pergalė“ pradėjo 2025 m. rugsėjį, o sausio 5–28 d. Generolo Silvestro Žukausko poligone buvo vertinamos įgytos žinios ir įgūdžiai.

SP Salvinės artilerijos baterijos kariai mokymo klasėse įgyja teorinių

žinių, jas praktiškai išbando su JAV 41-osios lauko artilerijos brigados Lietuvoje mokymo tikslais dislokuotomis sistemomis HIMARS, atgabentomis iš Estijos, pereinama prie individualaus karių rengimo pagal funkcines sritis.

Reaktyvinės salvinės ugnies sistemos HIMARS koviniai šaudymai Lietuvoje vyko trečią kartą, o kaip SP Salvinės artilerijos baterijos regimo dalis – antrą. Reaktyvinės salvinės

ugnies sistemos raketos skriejo virš Kuršių marių bei Kuršių nerijos ir krito į Baltijos jūrą apie 15 km atstumu nuo šūvio vietos. Pavojaus zonos paskelbimą ir kontrolę Baltijos jūroje užtikrino Karinių jūrų pajėgų štabo ir aprūpinimo laivas „Jotvingis“ N42, priešmininis laivas „Skalvis“ M53 ir vilkikas „Lokys“ H24, o sausumoje – Karo policija. Kovinių šaudymų metu buvo apribotas eismas Kuršių nerijoje, laivyba, oro erdvė, taip pat patekimas

į Kairių poligoną.

Salvinės artilerijos baterijos kariai glaudžiai bendradarbiauja su JAV kariuomenės V korpuso 41-osios lauko artilerijos brigados vienetais nuo 2024 m. ir nuolatos dalyvauja bendrose pratybose su NATO sąjungininkų bei partnerių kariais Lietuvoje ir užsienyje. Pagal pasirašytą HIMARS įsigijimo sutartį Lietuvos kariuomenei perkami 8 paleidimo įrenginiai su kovine ir mokomąja amunicija, kurią sudarys skirtingų tipų ir kovinių savybių valdomų raketų komplektai, įskaitant 300 km efektyvaus šūvio nuotolio sistemas ATACMS. Lietuva šias sistemas įsigyja kartu su kitomis Baltijos šalimis.

JAV kariuomenės Europos HIMARS iniciatyvoje (angl. European HIMARS Initiative) dalyvauja šalys, turinčios sistemas HIMARS arba ketinančios jų įsigyti, o JAV kariuomenės atstovai dalijasi patirtimi, susijusia su sistemos HIMARS eksploatavimu, išlaidų ir kovinių rengimų. Lietuva kartu su Estija ir Latvija aktyviai dalyvauja šioje iniciatyvoje, siekdamas užtikrinti greitą ir efektyvą pasirengimą visiškam operaciniam pajėgumui.

Lietuvos kariuomenės inf.
Srž. spec. Karolio Kavolėlio nuotr.

Biologinė gynyba – esminė

Šiais metais NATO sąjungininkai įsipareigojo iki 2035 m. padidinti gynybos išlaidas iki 5 proc. BVP per metus, iš kurių 3,5 proc. bus skirta keletui prioritetinių sričių. Siekiant šio tikslo, labai svarbu, kad visos NATO šalys kiekybiškai įvertintų biologinės gynybos reikšmę.

diskusijos sutelktos į tai, ką laikyti pagrindinėmis gynybos išlaidomis (NATO naujo tikslo, t. y. 3,5 proc. BVP per metus, akcentas) ir ką laikyti nekarine visuomenės atsparumo dalimi, kuriai NATO šalys įsipareigojo iki 2035 m. skirti 1,5 proc. BVP per metus. Šis klausimas iškilo iš dalies dėl to, kad dauguma šalių retai (jei apskritai tą daro) kiekybiškai įvertina savo išlaidas biologinei gynybai, o daugelis biologinių grėsmių šalinimo

priemonių gali būti naudojami tiek kariniams, tiek civiliniams tikslams. Tai apima atsparumą pandemijoms ir bendrą reagavimą į ekstremaliąsias situacijas.

Sutelkime dėmesį į 3,5 proc. BVP skyrimą esminėms sritims. Paprastai tai apima lėšas, skirtas apmokyti, aprūpinti ir valdyti karines arba kitas pajėgas, pvz., pakrančių apsaugos tarnybą ar nacionalinę policiją, kai jos naudojamos kariniams tikslams. Tai

Nauji NATO išlaidų tikslai yra grįsti itin sudėtinga ir dinamiška saugumo situacija plačiąja prasme, ypač akcentuojant biologines grėsmes. Rusija, kariaudama prieš Ukrainą, nesilaiko daugelio normų, įskaitant draudžiamų cheminių medžiagų naudojimą, o tai, NATO šalių nuomone, rodo rimtą nesugebėjimą susilaikyti nuo neteisėtų cheminių ir biologinių atakų.

Be kylančių rusijos grėsmių, dirbtinis intelektas, robotika ir kitos technologijos taip pat keičia situaciją, nes gausėja subjektų, galinčių kurti ir projektuoti biologinius ginklus įvairiems tikslams.

Nors akivaizdu, kad ši grėsmė reikalauja suderintų investicijų į biologinę gynybą, aktyvios ir nuolatinės

taip pat gali apimti kariuomenių rezervui skirtų įrangos ir atsargų kaupimą, kariniams tikslams skirtus mokslinius tyrimus ir plėtrą, bendrą infrastruktūrą, pvz., valdymo ir kontrolės tinklus bei stebėjimo sistemas, taip pat personalo išlaidas.

Karinės biologinės gynybos pajėgos neabejotinai patenka į šią kategoriją. Daugelis NATO šalių turi gynybos institucijų valdomas laboratorijas, kurios atlieka pagrindinį vaidmenį aptinkant bei neutralizuojant biologines grėsmes (be cheminių ginklų ir kitų karinių požiūriu reikšmingų grėsmių).

Pavyzdžiui, Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) kariuomenės Infekcinių ligų medicininių tyrimų institutas, Vokietijos kariuomenės Mikrobiologijos institutas, Jungtinės Karalystės gynybos mokslo ir technologijų laboratorija ir kitos. Šios laboratorijos yra būtinos siekiant kovoti su biologinių ginklų keliamomis grėsmėmis ir atgrasyti nuo draudžiamų biologinių ginklų kūrimo bei naudojimo.

Analogiškai investicijos į biologinių grėsmių aptikimo ir charakterizavimo įrangą, asmenines apsaugos ir medicines priemones karinėms pajėgoms patenka į 3,5 proc. dalį kaip įranga bei reikmenys pagal išlaidų kategoriją „Veikla ir priežiūra“. Pavyzdžiui, JAV strateginis nacionalinis rezervas (angl. *Strategic National Stockpile*) turi pakankamai raupų vakcinos dozių visai suaugusiųjų populiacijai, o daugelis šalių prisijungė prie vadinamosios „100 dienų“ misijos (angl. „*100 Days Mission*“) tikslo per 100 dienų sukurti diagnostikos ir kovos priemones naujai atsiradusiam patogeniui. Tokie tikslai gali būti lengvai pritaikyti kariniams poreikiams.

Panašiai kaip NATO vertina saugumą kosmoso ir kibernetinėje erdvėje, biologinės gynybos pajėgumų tikslas turėtų būti užtikrinti, kad kiekviena NATO šalis kuo greičiau turėtų biologinių grėsmių aptikimo ir ankstyvojo įspėjimo priemonių. Pagrindiniai pajėgumai turėtų būti įdiegti kuo ekonomiškiau. Pavyzdžiui, nuotekų sekoskaita ir kiti metodai pastaraisiais metais tapo nepaprastai populiarūs. Nuotekų ir aplinkos stebėjimo bei kitų ankstyvojo įspėjimo priemonių srityje

analizės metodai, naudojami patogenų grėsmėms nustatyti, sparčiai tampa vis galingesni ir ekonomiškiesni.

NATO šioje srityje nustatyti pajėgumų tikslai taip pat turėtų būti palaipsniui didinami. Pavyzdžiui, galėtų būti planuojama padidinti vietų, kuriose įdiegtos metagenominio sekvenavimo pagrindu veikiančios ankstyvojo įspėjimo sistemos, skaičių ir sutrumpinti naujo, dirbtinai sukurtų patogenų aptikimo ir charakterizavimo laiką nuo kelių dienų iki kelių valandų.

Be to, investicijos, skirtos biologinių ginklų kilmei nustatyti ir priešininkų įsipareigojimų pagal Biologinių ginklų konvenciją laikymosi patikrinimui, akivaizdžiai patenka į pagrindines gynybos ir atgrasymo sritis. Rusijos nuolatiniai ir akivaizdūs sutarties pažeidimai turi būti stebimi ir viešai įvardijami.

Dar viena biologinės gynybos išlaidų kategorija yra kariniai mokymai ir pratybos, skirtos reaguoti į biologinių ginklų atakas ir pasiręmti išlaikyti

operatyvinę pajėgų parengtį protrūkių metu, net jei ligos sukėlėjo šaltinis dar nėra nustatytas. Iš tiesų, tokios pratybos taip pat turėtų būti naudojamos siekiant įtraukti naujausius technologinius pasiekimus, kad būtų galima patobulinti pajėgumų tikslus ir užtikrinti NATO pajėgų parengtį biologinėms grėsmėms. Pratybos ir susijusi viešųjų ryšių veikla, skirta informuotumui apie biologinės gynybos pastangas didinti, tiek atgrasymo, tiek informacijos grėsmių prevencijos tikslais, yra svarbi pagrindinių gynybos išlaidų dalis.

Šis sąrašas nėra išsamus, tačiau jis rodo, kad NATO šalys turi daug aiškių atspirties taškų, nuo kurių galima pradėti detalizuoti visą biologinės gynybos pajėgumų tikslų rinkinį ir kiekybiškai įvertinti investicijas į šiuos pajėgumus. Tai padės užtikrinti, kad NATO veiksmingai tenkintų pagrindinius biologinės gynybos ir atgrasymo poreikius didėjant biologinėms grėsmėms.

www.militarytimes.com inf.
www.militarytimes.com,
www.flickr.com nuotr.

6,3 mlrd. eurų iš *SAFE*

Europos Komisija (EK), patvirtinusi antrąją nacionalinių gynybos planų vertinimo bangą pagal naująją priemonę „*Security Action for Europe*“ (*SAFE*), žengė dar vieną reikšmingą žingsnį stiprindama Europos Sąjungos (ES) saugumą. EK pateikė ES Tarybai siūlymą patvirtinti finansinę paramą aštuonioms valstybėms narėms: Lietuvai, Estijai, Graikijai, Italijai, Latvijai, Lenkijai, Slovakijai ir Suomijai.

EK atliktas nacionalinių gynybos investicijų planų vertinimas atveria kelią pirmajai mažų palūkanų, ilgalaikių paskolų bangai. Aštuonioms ES valstybėms narėms preliminarai numatyta apie 74 mlrd. eurų finansinė parama, kuri bus skirta kritiniams gynybos pajėgumams stiprinti.

Pagal *SAFE* mechanizmą Lietuvai numatyta 6,375 mlrd. eurų suma, skirta gynybos pajėgumų vystymui.

Ši suma viršija Krašto apsaugos ministerijos paraiškoje nurodytą minimalią prašytą 5 mlrd. eurų sumą.

Pagrindinis Lietuvos tikslas – iki 2030 m. visiškai parengti Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų divizioną, aprūpinant jį kovinėmis, paramos ir

logistinėmis sistemomis bei būtinomis amunicijos atsargomis. Tam būtini papildomi finansiniai resursai, o viena patraukliausių priemonių šiam tikslui pasiekti yra EK sukurtas *SAFE* mechanizmas, kurio sąlygos Lietuvai yra itin palankios.

„EK sprendimas skirti Lietuvai daugiau nei 6,3 mlrd. eurų yra itin svarbus žingsnis mūsų gynybos pajėgumų stiprinimo kelyje. Tai ne tik finansi-

nė parama – tai aiškus pasitikėjimo ženklas Lietuvai ir mūsų pasirinktu keliu didinti atgrasymo ir gynybos galimybes. Šios lėšos leis spartinti sausumos pajėgų divizijos formavimą, užtikrinti būtinas amunicijos atsargas, modernizuoti kariuomenės sistemas ir prisidėti prie Baltijos gynybos linijos įgyvendinimo“, – sakė krašto apsaugos ministras Robertas Kaunas.

SAFE lėšomis Lietuva planuoja spartinti gynybos pajėgumų vystymą

investuodama į sausumos pajėgų diviziją, Baltijos gynybos linijos stiprinimą, įskaitant kontrmobilumo priemones ir minas, taip pat į kitų Lietuvos kariuomenės pajėgų išlaikymą ir modernizavimą.

Taip pat numatoma dalį *SAFE* lėšų skirti Ukrainai. Planuojamos įvairios paramos formos, įskaitant bendrus pirkimus su Ukraina, karinės įrangos įsigijimus iš Ukrainos arba ES tiekėjų Ukrainos poreikiams. *SAFE* mechaniz-

mas taip pat prisideda prie gilesnės Ukrainos integracijos į Europos saugumo ekosistemą, užtikrinant tvarią ir lanksčią paramą.

ES Taryba per artimiausias keturias savaites turės priimti įgyvendinimo sprendimus. Juos patvirtinus, EK užbaigs paskolų sutarčių sudarymą, o pirmųjų išmokų tikimasi 2026 m. kovą. Tuo pat metu EK tęs kitų valstybių narių pateiktų planų vertinimą.

***SAFE* – tai laikinai, iki 2030 m. pabaigos, EK sukurta finansinė (paskolų) priemonė, kurios bendra apimtis gali siekti iki 150 mlrd. eurų. Priemonė suteikia ES valstybėms narėms galimybę vykdyti bendrus gynybos pirkimus prioritetinėse srityse – nuo amunicijos ir sausumos pajėgumų iki oro gynybos, jūrinių pajėgumų, kibernetikos, kosmoso technologijų ir dirbtinio intelekto.**

KAM inf.
www.flickr.com nuotr.

„Arctic Sentry“: NATO vaidmuo šiaurėje

NATO po kelių savaičių trukusių sąjungininkų diskusijų apie tai, kaip reaguoti į Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) prezidento Donaldo Trumpo pareiškimus, kad dėl grėsmių nacionaliniam saugumui JAV turi perimti Grenlandijos kontrolę, pradėjo operaciją „Arctic Sentry“ siekdama sustiprinti Aljanso pozicijas Arkties regione.

Ši operacija apims įvairias sąjungininkų veiklas regione, įskaitant Danijos karines pratybas „Arctic Endurance“, teigiama NATO pranešime. Danija sustiprino savo karinį buvimą Grenlandijoje bei pakvietė sąjungininkus, įskaitant Prancūziją ir Jungtinę Karalystę (JK), prisijungti prie operacijos po D. Trumpo pareiškimų.

NATO generalinis sekretorius Markas Rutte ir NATO vyriausiasis sąjungininkų pajėgų vadas Europoje įspėjo apie didėjančias grėsmes Arkties regione iš rusijos ir Kinijos pusės, nors

Danija teigia, kad šalia Grenlandijos Kinijos laivų nėra. Dėl klimato kaitos tirpstant poliariniams ledams, Arktis tampa vis labiau prieinama, o tai kelia susirūpinimą dėl to, kad rusija vis aktyviau konkuruos su NATO šiame regione.

„Mūsų vertinimu, egzistuoja reali grėsmė, kadangi jūrų keliai tampa vis labiau prieinami, – sakė M. Rutte spaudos konferencijoje Briuselyje prieš NATO gynybos ministrų susitikimą. – Privalome užtikrinti, kad apginsime šią itin svarbią NATO teritorijos dalį.“

Pasak NATO atstovų, operacijai „Arctic Sentry“ vadovauja Jungtinių pajėgų vadovietė Norfolkė, o prižiūri sąjungininkų pajėgų operacijų vadovietė. Operacija vykdoma po D. Trumpo ir M. Rutte susitikimo sausio mėnesį Davose, Šveicarijoje, kur, NATO atstovų teigimu, abu sutarė, kad Aljansas turėtų prisiimti daugiau atsakomybės už regiono gynybą.

„Danija reikšmingai prisideda prie operacijos „Arctic Sentry“, – pareiškė Danijos gynybos ministras Troelsas Lundas Poulsenas, nors Danijos

gynybos ministerija teigė, kad dar „per anksti“ pasakyti, kaip tiksliai atrodys ši operacija.

„Karalystė jau seniai siekia, kad NATO imtųsi didesnio vaidmens Arktuje, o pastaraisiais mėnesiais dar aktyviau dirbome šia linkme, – sakė T. L. Poulsenas. – Todėl labai džiaugiuosi, kad šis darbas virsta konkrečiais veiksmais.“

Pasak M. Rutte, dalyvaudami operacijoje „Arctic Sentry“ Arkties regione sąjungininkai vadovaujasi „vienu bendru operatyviniu požiūriu į regioną“, kuris leidžia sparčiai reaguoti į galimas spragas. Anot generalinio sekretoriaus, operacijoje pasitelkiamos „naujausios technologinės žinios“ iš Sąjungininkų pajėgų transformacijos vadovietės. „Iš tiesų nauja yra tai, kad pirmą kartą visa mūsų veikla Arktuje yra koordinuojama vienos vadovietės.“

M. Rutte taip pat sakė, kad nors jis negali komentuoti visos NATO gaunamos žvalgybinės informacijos, „aiškiai jaučiama, kad rusai ir kinai ten tampa vis aktyvesni“. Jis gynė D. Trumpo susirūpinimą dėl rusijos ir Kinijos didėjančios veiklos Arktuje atsive-

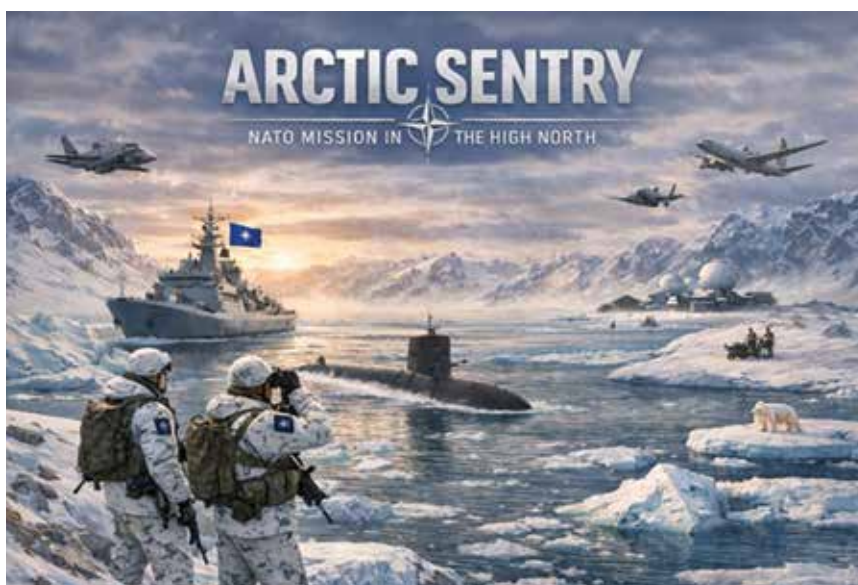
riant jūrų keliams. „Turime būti labai budrūs, negalime būti naivūs.“

„Arctic Sentry“ yra „padidinto budrumo operacija“, panaši į Aljanso operacijas „Baltic Sentry“ ir „Eastern Sentry“, vykdoma tiesiogiai vadovaujant vyriausiajam sąjungininkų pajėgų Europoje vadui.

JK planuoja per trejus metus padvigubinti Norvegijoje dislokuotų britų karių skaičių iki 2 000, teigiama JK gynybos ministerijos pranešime. JK pajėgos atliks „svarbų vaidmenį“ operacijoje „Arctic Sentry“, karinis planavimas jau vyksta.

„Rusija kelia didžiausią grėsmę Arkties ir Šiaurės saugumui nuo Šaltojo karo laikų, – pareiškime teigė JK gynybos ministras Johnas Healey. – Matome, kad Putinas sparčiai atkuria karinį buvimą regione, įskaitant senų Šaltojo karo laikų bazių atkūrimą.“

Kovo mėnesį JK Norvegijoje dislo-

kuos 1 500 Karališkųjų jūrų pėstininkų korpuso komandosų, kurie dalyvaus NATO pratybose „Cold Response“ Norvegijoje, Suomijoje ir Švedijoje.

JK vadovaujamos Jungtinės ekspedicinės pajėgos rugsėjo mėnesį dalyvaus pratybose „Lion Protector“ –

šimtai karių bus dislokuoti Islandijoje, Danijos sąsiauriuose ir Norvegijoje, kur treniruosis apsaugoti kritinę infrastruktūrą bei tobulins jungtinio vadovavimo ir kontrolės gebėjimus.

www.defensenews.com inf.
www.flickr.com nuotr.

SUDĖTINĖ VOKIETIJOS BRIGADOS DALIS

Vasario pradžioje Kauno Santakos parke įvyko iškilminga NATO daugianacionalinės kovinės grupės vadovavimo perdavimo ceremonija, kurios metu Lietuvos kariuomenės Pėstininkų brigada „Geležinis Vilkas“ perdavė kovinės grupės vėliavą Vokietijos kariuomenės 45-ajai šarvuotajai brigadai „Lietuva“. Po devynerių metų tarnybos lietuviško karinio vieneto sudėtyje NATO daugianacionalinė kovinė grupė perėjo į Vokietijos brigados Lietuvoje pavaldumą ir tapo sudėtine Vokietijos brigados dalimi.

2016 m. Varšuvoje vykusiam NATO viršūnių susitikime buvo nuspręsta dislokuoti priešakines pajėgas rytinėje Aljanso dalyje, ir 2017 m. pirmieji šio NATO kovinio vieneto kariai atvyko į Lietuvą. NATO priešakinės pajėgos buvo integruotos į Lietuvos kariuomenės Pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ sudėtį. Lietuvoje iki pavaldumo perdavimo treniravosi 18 rotacijų – per 24 000 karių, kuriuos delegavo skirtingos NATO valstybės: Vokietija, Belgija, Čekija, Islandija, Kroatija, Liuksemburgas, Norvegija, Nyderlandai, Prancūzija. Kovinei grupei vadovaudavo ir didžiausią karių skaičių skirdavo Vokietija, o 16-ajai NATO kovinės grupės rotacijai pirmą kartą vadovavo Nyderlandų karininkas.

2025 m. vasario 5 d. NATO priešakinių pajėgų bataliono kovinė grupė pervardyta į NATO daugianacionalinę kovinę grupę.

Ceremonijos akimirkos srž. spec. Karolio Kavolėlio ir srž. Irmos Kriščiūnienės fotografijose.

FOTOREPORTAŽAS

POV: You're Maduro at 0200 on Sat
Jan 3rd 2026

VENESUELO ATSPINDŽIAI R

GUSTAVAS ŠTRIMAS

„<...> Venesuelos prezidentas Nicolásas Maduras ir jo sutuoktinė buvo pagrobti itin žiaurios karinės operacijos metu. Uraganinė ugnis buvo tokia smarki, kad iš esmės buvo šaudoma į viską, kas juda. Tai yra ši operacija buvo tiek žiauri, kad iš anksto niekas nieko nesiruošė palikti gyvo, – pareiškė rusijos pasiuntinys Venesueloje Sergejus Melikas-Bagdasarovas.“

Po Nicoláso Maduro sulaikymo internete pasirodė daugybė informacijos – tiek rimtesnės analitikos, tiek ir linksmesnių memų. Tačiau z-kanaluose operacija traktuota labai savotiškai. Kodėl?

**SUDIE,
MADURAI!**

**OS ĮVYKIŲ
RUNETE**

<...> rusijos silovikai su kreiva šypsena reagavo į Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) karinę operaciją Venesueloje.

Legendinio padalinio „Alfa“ veteranai kruopščiai išanalizavo N. Maduro pagrobimo eigą. Galiausiai buvo padaryta išvada, kad profesionalumo ten nėra nė kvapo, o šios akcijos dalyvių veiksmai galėtų būti ir geresni. Kaip pasakė „Alfa“ veteranas Vitalijus Demidkinas, amerikiečiai nekludomi įsiskverbė į teritoriją, nes jiems tiesiogine prasme buvo atvertos visos durys. Operacija, inicijuota Baltuosiuose rūmuose, neatitiko įstatymų ir buvo silpna kariniu požiūriu. Pasisekė tik dėl to, kad niekas nesipriešino.

Šis įvykis vėl parodė rusijos padalinių pranašumą prieš amerikiečių kolegas. „Alfa“ veteranai įsitikinę, kad mūsiškiai turi daug daugiau kovinės patirties, sukauptos realiose kovose su teroristais, o ne komfortiškosiose pastatų valymo veiksmuose. Būtent dėl to rusų moralinė *specnazo* dvasia visa galva aukštesnė.

Pulkininkas V. Demidkinas prisipažino:

– Mes kovojame ne dėl pinigų, o dėl žmonių, ištikty nelaimės.

– O ar sugebėtų rusijos specialistai įvykdyti analogišką operaciją Kyjivo režimo lyderio atžvilgiu?

– Zelenskį išvogti galėtume visai paprastai, bet mes laikomės tarptautinės teisės. Todėl kol kas mes tokių veiksmų nesiimame. Bet jei tik bus gautas vyriausiosios vadovybės įsakymas, man rodos, tai būtų elementaru...“

Kažkas čia ne taip? Žinoma! Ši medžiaga paimta iš „rusų pasaulio“ internetinės erdvės, būtent „Solovjov Live“ bei resurso labai charakteringu pavadinimu *ura.ru*.

Po amerikiečių įvykdytos operacijos „Absolute Resolve“ žiniasklaida tiesiog sprogo nuo kuo įvairiausių vertinimų. Netrūko ir skeptiškesnių interpretacijų ar nuogastavimų: argi taip galima, kas dabar bus...

Tačiau rusijos ideologai ir jų valdoma propagandos mašina, ko gero, senokai nesprenė tokio komplikuoto

uždavinio. Kaip pateikti savai auditorijai šį netikėtą faktą? Kaip paaiškinti, kodėl JAV išsprendė užduotį taip greitai? Kokiu būdu „analogų neturinti“ ginkluotė pasirodė esanti ne tik neveiksni, bet ir buvo paversta metalo laužu? Kodėl rusijos partneris nesulaukė jokios pagalbos? Pagaliau, kaip užtušuoti tam tikras analogijas, kurios po viso šito taip begėdiškai kontrastuoja „Absolute Resolve“ fone?

Trumpa įvykių kronika

„Ateikite ir pasiimkite mane! Ko delsiate, bailiai!“ – plyšavo iš tribūnos N. Maduras. Laidydamas retoriškus iššūkius menamiems amerikiečiams jis stengėsi padrąsinti tiek save, tiek susirinkusius savo gerbėjus. Miniai tai patiko – prakeikti imperialistai mums grasina, bet šaunus *el Presidente* nebijo!

Bet yra toks posakis: „Bijokite savo norų, nes jie gali išsipildyti.“

Amerika išgirdo, atėjo ir pasiėmė.

Pasirengimas tam buvo metodiškas ir tikslingas – operacija suplanuota prieš kelis mėnesius iki ją įvykdant. Tuo pat metu pradėta Venesuelos jūrų blokada. Karibų jūros baseine išdėstytos lėktuvnešių USS „Gerald R. Ford“ ir USS „Iwo Jima“ kovinės grupės.

Tuo pat metu žvalgyba stebėjo artimą N. Maduro aplinką, laukdama tinkamo momento. Gera proga išpildyti diktatoriaus išsakytus norus pasitaikė dar prieš Naujuosius metus per kalėdinį laikotarpį. Tačiau operaciją teko atidėti dėl nepalankaus oro.

Sausio 3-iosios naktį maždaug 2 val. vietos laiku virš Venesuelos praskrido naikintuvų F-35 *Lightning II* eskadrilė, ji tiksliais raketų smūgiais sunaikino svarbiausias priešininko oro gynybos pozicijas – kinų gamybos oro stebėjimo radarus ir zenitinius raketinius kompleksus S-300. Užsitikrinus dominavimą ore, tiksliais smūgiais iš oro buvo atakuoti svarbūs šalia Karakaso ir jame buvę kariniai objektai: uostas, bazė „Fuerte Tiuna“ ir karinis aerodromas „La Carlota“, kuriame buvo dislokuoti Venesuelos oro pajėgų orlaiviai. Naujesni Su-30 ir seni,

Tipinis trečiojo pasaulio „tautos tėvas“ mėgsta pozuoti. Kairėje – rusijos naftos magnatas ir vienas iš kremliaus politikos bendrininkų – Igoris Sečinas.

dar 1983–1985 m. gauti naikintuvai F-16, galėję kelti grėsmę operacijos eigai, į orą nepakilo. Taip pat buvo išvesti iš rikiuotės komandiniai punktai, kiti stacionarūs bei mobilūs kariniai taikiniai.

Oro erdvėje dirbo oro žvalgybos orlaiviai ir žvalgybiniai dronai, užtikrindami duomenų rinkimą realiu laiku. Tai lėmė tikslią ir reikiamu laiku skirtingų operacinių vienetų sąveiką bei neleido prarasti situacijos žaibiškos kontrolės.

Svarbus operacijos paramos elementas – ryšio kanalų ir elektros komunikacijų blokavimas. Tam tikslui buvo panaudotos radioelektroninės kovos priemonės ir kibernetinė ataka. Buvo nuslopintos radijo stotys, dingo interneto ryšys, užgeso šviesos. Slepiami tamsos virš Venesuelos sostinės skrido sraigtasparniai – transportiniai *Chinook* ir juos saugoję *Black Hawk*. Grupė skrido itin žemai, apie 30 metrų aukštyje. Komplekse „Fuerte Tiuna“, kur buvo viena iš N. Maduro rezidencijų, išsilaiolino 1st SFOD-D („Delta“) šturmo grupė. Tuo pat metu sraigtasparniai vykdė paramą ugnimi iš oro.

Rengiantis šiai operacijai pagal turimus žvalgybinius duomenis JAV buvo pastatytas natūralaus dydžio N. Maduro buveinės maketas, kuriame „Delta“ operatoriai treniruodamiesi praleido daug laiko, todėl pastato

viduje grupė orientavosi be vargo. N. Maduras ir jo sutuoktinė Cilia Flores buvo surasti, sulauktyti ir nugabenti į laivą USS „Iwo Jima“.

Visa operacija truko mažiau nei tris valandas, o sulaukytųjų eksfiltracija dar trumpiau. Paviešinti JAV pajėgų nuostoliai – apgadintas vienas sraigtasparnis ir sužeistas vienas karys.

„Broliška pagalba“ iš Kinijos, Irano ir rusijos pasirodė esanti neveiksminga, kiniški radarai ir Irano žvalgybiniai dronai nepagelbėjo. „Analogų neturintys“ S-300, *Pancyr* ar *Buk*, kuriuos savo ginkluotėje turėjo Venesuelos oro gynybos pajėgos, neiššovė nė vieno šūvio. Atrodo, kad nebuvo panaudoti net ir artimojo atstumo nešiojamieji priešlėktuviniai zenitiniai raketiniai kompleksai *Igla*, jų turėta apie 5 000 vienetų.

Strateginės N. Maduro partnerės taip pat neatėjo į pagalbą, veikiausiai net nesuprato, kas vyksta. Pagaliau, imtis veiksmų, esant kitame pasaulio pusrutulyje – labai nelengva užduotis.

Reakcijos pasirodė kiek vėliau, deja, tik žodinės. Mums ne tiek svarbu, ką kalbėjo internautai Kinijoje ar juo labiau Irane, tačiau *runete* pasipylė daugybė komentarų.

Kaip žinoma, rusijos informacinėje erdvėje, kur dirba trolių fabrikai ir budriai cenzūrą atlieka žiniasklaidos

prižiūros tarnyba „Roskomnadzor“, o bet kokia kritinė pastaba gali būti prilyginta siekiui „diskredituoti armiją“, vyrauja tik „teisingi“ komentarai – teisingi ta prasme, kad atitinka „iš viršaus“ atsiųstas metodines rekomendacijas. Žinant tai, visai nenuostabu matyti klišes, kurios pasipylė iškart po operacijos Venesueloje.

Susipažinkime su tipiniais propagandos perliukais.

„Kur tarptautinė teisė?“

Tai vienas esminių naratyvų, pradėtų generuoti rusijos iškart po to, kai pasklido žinia apie N. Maduro sulaišymą. Labai taurus susirūpinimas. Bet ką tarptautinė teisė sako apie pačią rusiją ir kiek ši šalis pati linkusi laikytis tarptautinės teisės nuostatų?

Valstybė, norėdama turėti balsą tarptautinėje teisėkūroje, visų pirma pati privalo būti teisinė. Šiuo atveju taip nėra. Rusija oficialiai įvardyta kaip tarptautinį terorizmą palaikanti valstybė, o rašizmo ideologija NATO Parlamentinėje Asamblėjoje pasmerkta ir prilyginta fašizmui.

Karakasas po operacijos – sunaikinta Buk pozicija ir kovinės technikos parkas. Jokių kiliminių bombardavimų – matyti, jog taikiniai buvo pasirinkti labai preciziškai.

Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT) yra priėmęs sprendimą dėl ke-turių tarpvalstybinių bylų prieš rusiją:

1. Dėl rusijos vykdyto Ukrainos vaikų grobimo ir perkėlimo į rusiją.
2. Dėl rusijos kariniais veiksmais Rytų Ukrainoje padarytų nusikaltimų žmogaus teisėms ir laisvėms.
3. Dėl rusijos numušto civilinio orlaivio MH-17, jos vengimo priimti atsakomybę ir veiksmingai ištirti šį įvykį.
4. Dėl masinių žmogaus teisių ir laisvių pažeidimų rusijai pradėjus pla-

taus masto karą ir invaziją į Ukrainą.

EŽTT pripažino rusiją atsakinga už plataus masto ir sisteminius žmogaus teisių pažeidimus, vykdytus Ukrainoje nuo 2014 metų. Teismas nustatė, kad rusija pažeidė daugelį Europos žmogaus teisių konvencijos straipsnių: teisę į gyvybę, kankinimo draudimą, teisę į laisvę ir saugumą, teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, žodžio, religijos ir susirinkimų laisvę, taip pat draudimą diskriminuoti.

Sprendime teigiama, kad rusijos karinės pajėgos ir jos remiami

Nicolás Maduro ir Cilia Flores sulaikymas bei eksfiltracija įvyko žaibiškai. Toks neįprastas chronometražas davė peno įvairių konspirologinių teorijų kūrėjams.

separatistai vykdė beatodairiškus išpuolius prieš civilius ir civilinius objektus, vykdė egzekucijas, kankinimus ir prievartą, įskaitant seksualinį smurtą.

Taip pat buvo nustatyti okupantų vykdyti neteisėti civilių sulaikymai, priverstiniai darbai, vaikų perkėlimas į rusiją ir jų įvaikinimas, ukrainiečių kalbos slopinimas mokyklose bei sisteminė indoktrinacija, skirta rusifikuoti ukrainiečių vaikus okupuotose teritorijose.

Teismas konstatavo, kad rusija atsakinga ir už 2014 m. liepos 17 d. numuštą oro bendrovės „Malaysia Airlines“ reiso MH17 civilinį orlaivį ir juo skridusių 298 keleivių (tarp jų – 80 vaikų) žūtį, kadangi rusija neužtikrino keleivių saugumo, netyrė įvykio tinkamai ir teikė apie jį klaidingą bei suklastotą informaciją.

Tarptautinis baudžiamasis teismas Hagoje netgi išdavė orderį suimti V. Putiną. Šis orderis faktiškai neturi senaties termino ir galios netgi pasibaigus kariniams veiksams Ukrainoje.

Orderis orderiu, bet kokią realią galią jis turi? Tarptautinis baudžiamasis teismas gali skelbti nuosprendžius, tačiau yra vienas „bet“ – jis pats neturi teisėsaugos pajėgų, kurios galėtų suimti kaltinamąjį. O tarptautinis nusi-

kaltėlis pats sau antrankių neužsidės.

Ta pati istorija ir su N. Maduru – pats jis kaltinimų nepripažįsta. Į ką kreiptis? Į jo sutuoktinę, Venesuelos generalinę prokurorę, kurią pats *el Presidente* tituluoja kaip „pirmąją šalies kovotoją“? Tikėtis, jog ji sankcionuos arešto orderį?

JAV nėra ratifikavusi Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statuto. Ir niekas nesurišo jai rankų tiesiog imti ir atvesdinti Venesuelos diktatorių į

teismo salę, kad jis fiziškai išklausytų jam pateiktus kaltinimus.

Kodėl? Nes amerikiečiai tiesiog tai gali. Kiekvienas laisvas visaip vertinti ir interpretuoti tokį problemos sprendimo būdą. Kita vertus, nuosprendis be bausmės – juk ne itin logiška?

Bet grįžkime prie rusiškų komentarų dėl teisių pažeidimo. Jų esmę nusako vienas dalykas – nusikaltėliai veikia, spjaudami į kitų teises. Tačiau yra viena išimtis – į savo teises jie labai uoliai apeliuoja, kai yra sulaikomi patys.

„Dabar Venesuelos laukia liūdnas likimas“

Tai vienas iš linksmesnių propagandinių perlų, nors ir nelabai išradingas. Tai tik modifikacija tokio naratyvo, kaip „be mūsų dujų Europa tuoj sušals“. Be abejo, tokie pagraudenimai skirti neišsilavinusiai auditorijai, tiems, kurie ne tik nebuvo išvykę iš rusijos, bet ir neturi priėjimo prie jokios kitos informacijos, nei ta, kuri skiriama specialiai z-patriotams.

Iš tikrųjų Venesuelą būtų sunku nustekenti dar labiau, nei tai pamažu padarė Hugo Chávezas ir jo įpėdinis N. Maduras. Liūdnas šios šalies likimas prasidėjo būtent jų valdymo laikotarpiu. O dar liūdniau tai skamba vien dėl to, kad prieš pusšimtį metų šalis klestėjo – čia buvo atrasti didžiausi pasaulyje naftos ištekliai.

Vienas suimtas, kitas (dar) ne. Maduro ir Putino susitikimas Maskvoje 2019 metais.

Bolivarinio socializmo menas. Atkreiptinas dėmesys į svastiką kartu „McDonald's“ logotipu ten, kur turi būti JAV.

Venesuela buvo vadinama Lotynų Amerikos Kuveitu. Pragyvenimo lygis čia lenkė netgi daugelį Europos šalių, Karakase kilo prašmatnūs ir modernūs dangoraižiai, valiuta buvo stebėtinai stipri.

Jau kuris laikas Venesuela (po jos gyventojų kojomis telkšo naftos už milijardus dolerių) tapo visiška ekonomikos juodąja skylė. H. Chávezui pradėjus vykdyti iš esmės socialistinę pertvarką, užsienio naftos kompanijų nuosavybė Venesueloje buvo nacionalizuota. Pasisavintos lėšos buvo paskirstomos marginaliniams sluoksniams, taip pelnant elektorato palankumą. Tačiau euforija tęsėsi neilgai. Savomis jėgomis nacionalizuotos įrangos prižiūrėti nesugebėta ir naftos verslas sustojo.

Vietinės valiutos hiperinfliacija pasiekė tokį lygį, jog banknotai tapo beverčiai. Tualetinio popieriaus ritinėlis nuvertėjusiais bolivariais kainuoja tiek, kad banknotams sunaudoto popieriaus kiekis viršija ritinėlyje esančio popieriaus kiekį. Viešojo transporto bilietų neapsimoka spausdinti išvis – popierius brangesnis. O vieno protesto metu protestuotojai išvis mėtė pavėjui bolivarių banknotus iš gatvėmis važiuojančio sunkvežimio kėbulo...

Daugiau nei du trečdaliai Venesuelos gyventojų jau kuris laikas gyvena žemiau skurdo ribos. Netgi pačioje sostinėje dažni elektros, vandens tiekimo ir kiti komunalinių paslaugų sutrikimai. Apie 60 proc. Karakaso gyventojų gyvena lūšnynuose, vadinamuosiuose *barrios*. Be abejo, tai lemia antisanitarinį lygį. O kai kurių vaistų galima gauti (dėmesio!) tik prezidento rūmų komplekse esančiose saugyklose – kaip tai tipiška autokratiniam režimams, kai sudaromas įspūdis, jog „liaudimi besirūpinantis tautos tėvas“ už viską atsakingas asmeniškai!

Skurdas – nusikalstamumo katalizatorius. Šalyje klesti šešėlinė ekonomika, organizuotas ar smulkus nusikalstamumas. Policija ne tiek dirba, kiek laisvalaikiu pati nevengia užsiimti reketu. Savą „tvarką“ palaiko ir paramilitarinės formuotės – jų nariai, vadinamieji *colectivos*, palankūs N. Maduro režimui. Karakasas laikomas jei ne pačiu, tai vienu nesaugiausių miestų pasaulyje. Nužudymų skaičius čia itin didelis – apie 100 žmogžudysčių 100 000 gyventojų.

Nenuostabu, kad iš kažkada klesėjusios Venesuelos, į kurią plūdo turistai, dabar bėga patys jos gyventojai – pabėgėlių skaičius siekia apie 8 milijonus.

Ar gali tokioje šalyje tapti dar blogiau, nei buvo? Sprendžiant iš vaizdo medžiagos, kurioje užfiksuota, kaip Karakaso gyventojai džiaugiasi ir šoka gatvėse, išgirdę apie N. Maduro pagrobimą, jie patys taip nemano.

„N. Maduras – teisėtas šalies vadovas, jis pagrobtas klastingai ir neteisėtai“

N. Maduras buvo tiesioginis H. Chávezo įpėdinis, už kurį pastarasis ragino balsuoti. Naujasis prezidentas dar labiau uzurpavo valdžią, o antrųjų rinkimų metu padedamas savo artimos aplinkos suklastoto rinkimų rezultatus. Opozicinė Nacionalinė asamblėja nepripažino rinkimų rezultatų ir išklė savo kandidatą. JAV, Europos Sąjunga ir daugelis kitų šalių taip pat nelaiko N. Maduro teisėtu demokratiškai išrinktu Venesuelos vadovu.

Kalbant apie „klastingumą“, socialistinės vadinamosios Bolivarų revoliucijos idealų tęsėjui buvo duota ne viena užuomina, verčianti padaryti teisingas išvadas.

Minima, kad dar po antrųjų rinkimų, kilus politinei krizei ir masiniams protestams, N. Maduras svarstė apie pasitraukimą į Kubą, tačiau nuo to jį atkalbėjo „rusijos partneriai“. Be abejo, tiek rusai, tiek kubiečiai patys

Tualetinio popieriaus ritinėlis ir jo vertė bolivariais. Nenuostabu, kad kariškiai, pasižymėję malšinant masinį protestą prieš Nicolásą Maduro, buvo apdovanoti vertingais – tualetinio popieriaus ritinėlis, dantų pasta ir muilas – rinkinukais.

neigia tą faktą.

Vargu ar *el Presidente* ir pastaruoju metu nesekė Vašingtono kalbų bei nematė JAV jūrinės galios augimo Karibuose. Greičiausiai jis tikėjosi, kad tai tuščias demonstravimas ir blefas,

o jei JAV ir pamėgins panaudoti karinę jėgą, už jį mūru stos ištikima armija ir mylinti liaudis, taip pat strateginiai partneriai, o JAV visiškai nenorės lotynoamerikietiško Vietnamo varianto.

Galiausiai, užuominų nesupratęs

N. Maduras sulaukė Donaldo Trumpo asmeninio skambučio – kol ne vėlu, N. Maduras galės tiesiog laisvai pasitraukti ir garbingai dingti iš šalies.

Niekšišku tokį pasiūlymą pavadinti sunku. Tačiau užuot pasinaudojęs proga, kaip tai padarė Asadas, N. Maduras išvadino JAV atstovus bailiais. O tai – ne tik grubi, bet ir nedovanotina klaida...

Dabar atkreipkime dėmesį į žodį „pagrobimas“. Toks terminas pirmiausia inspiruoja mintį apie neteisėtą ir nusikalstamą veiksmą. Šiuo atveju buvo ir kaltinimas, ir arešto orderis. Formaliai Madurų poros sulaikymas buvo teisėsaugos operacija; ginkluotųjų pajėgų komponentas joje atliko pagalbinį vaidmenį – karinė jėga buvo panaudota kaip neišvengiama būtinybė, užtikrinant, kad arešto sankcijos vykdymas įvyktų greitai ir sklandžiai.

Neabejotina, kad procesinių procedūrų buvo paisoma. Neabejotina ir tai, jog sulaikytajam buvo susakyta visa įprastinė maldelė apie jo teises, jam suteiktas visas įmanomas komfortas, kiek tai leidžia situacija, o visos

Ginkluoti Venesuelos „titiškos“, arba *colectivos*. Neformalus kairiosios diktatūros ramstis.

Dar vienas socialistinio realizmo pavyzdys. Dailininkas labai stengėsi.

procedūros užfiksuotos laikmenose, kad ateityje advokatas negalėtų žaisti kazuistinių žaidimų, traktuodamas, jog įvyko pagrobimas, o ne reglamentuotas įtariamojo sulaikymas.

„Venesuelos prezidentas nesusijęs su nelegaliu narkotikų verslu“

Venesueloje veikia narkokartelis „Los Soles“ („Saulės“).

Pati įdomiausia detalė šioje istorijoje: apie minimos nusikalstamos organizacijos egzistavimą sužinota, įtarus narkotikų verslu užsiimant du Venesuelos nacionalinės gvardijos generolus, kurie dirbo – spėkime, kur – Nacionalinėje valdyboje kovai prieš narkotikus! Iš čia kilęs ir kartelio pavadinimas – „saulutės“. Jos, kaip skiriamasis ženklas, puikuojasi ant Venesuelos generaliteto antpečių.

Į kartelio veiklą įsitraukę ne tik ginkluotųjų pajėgų, bet ir nacionalinės

žvalgybos atstovai, taip pat aukščiausio ešelono politiniai pareigūnai. N. Maduras vienas jų.

„Los Soles“ nėra klasikinis narkokartelis – jam nebūdinga narkotikų gamyba. Čia specializuojamasi narkotikų pergabenimo srityje. Apie veiklos mastus iškalbingai liudija faktas, kad 2013 m. patikrinus Šarlio de Golio tarptautiniame oro uoste nusileidusį „Air France“ lėktuvą, jo bagažo skyriuje aptiktas 31 lagaminas su kokainu – iš viso 1,3 t krovynys. Dar didesni narkotinių medžiagų kiekiai slapta pervežami į JAV.

Taip pat karteliui inkriminuojamos tokios veiklos kaip kontrabanda, pinigų plovimo operacijos, nelegali gamtinių iškasenų gavyba, bendradarbiavimas su ginkluota ultrakairiąja FARC paramilitarine formuote ir kitomis kriminalinėmis grupuotėmis.

2025 m. JAV valstybės departamentas „Los Soles“ pripažino tarptau-

tine teroristine organizacija. „Cartel de los Soles“ kartu su kitomis į užsienio teroristinių organizacijų sąrašą įtrauktomis organizacijomis, įskaitant „Tren de Aragua“ ir „Sinaloa Cartel“, yra atsakingas už teroristinius smurto aktus visame mūsų pusrutulyje, taip pat už narkotikų kontrabandą į JAV ir Europą, – savo pareiškime teigė JAV valstybės sekretorius Marco Rubio.

„Operacija nusižiūrėta nuo Hostomelio šturmo / Amino rūmų šturmo“

Labai pritemptas naratyvas. Jo tikslas visiškai aiškus – bent kiek pakelti masinės z-auditorijos savivertę. Juk poros valandų trukmės amerikiečių specialioji operacija absoliučiai verta šio vardo ir labai kontrastuoja su tuo faršu, kuriame rusai kapanojasi jau keletus metus. Reikia kažkaip pateisinti, jog „mes ne prastesni“.

Kremliaus propagandos mašina bando įtikinti, kad „Absolute Resolve“ buvo „nusižiūrėta“ nuo jų vykdytų karinių operacijų.

Kokios tai operacijos, kada vyko ir kokių tikslų buvo pasiekta?

Rusų desantas išsilaipina Antonovo oro uoste. 2022 m.

• **HOSTOMELIO ŠTURMAS** – pradinio plataus masto rusijos agresijos prieš Ukrainą etapo epizodas. 2022 m. vasario 24 d. rusijos transportiniai sraigtasparniai *Mi-8*, pakilę iš Baltarusijos teritorijos, išlaipino oro desanto šturmo grupę Antonovo oro uoste netoli Kyjivo. Paramą iš oro jiems užtikrino koviniai sraigtasparniai *Ka-52* ir *Mi-24*. Keletas grupės orlaivių buvo sunaikinti Ukrainos oro erdvėje dar pakeliui.

Oro uostas buvo užimtas, dėl jo užvirė kova. Mūšio eigoje buvo numušti dar keli rusų sraigtasparniai. Ukrainos pajėgos blokavo oro uosto teritoriją, o pakilimo ir nusileidimo takus ukrainiečių artilerija padarė netinkamus lėktuvams leisti. Dalis desantininkų buvo nukauti, o likę gyvi galiausiai evakavosi kartu su nuo Kyjivo besitraukiančiomis rusijos pajėgomis. Užduoties sukurti placdarmą ir priimti karinius transportinius lėktuvus su kariais, ginkluote ir technika įgyvendinti nepavyko.

• **AMINO RŪMŲ ŠTURMAS**, taip pat žinomas kaip operacija „*Štorm-333*“. Šis jau kiek primirštas įvykis – tai sovietų invazijos į Afganistaną uvertiūra. Tuometinis Afganistano vadovas Hafizula Aminas buvo įtikintas, kad sovietų ketinimai geri ir pagalba draugiška. Iš pradžių *KGB* pabandė jį nunuodyti, tačiau bandymas nepavyko. Tuomet imtasi jėgos scenarijus: 1979 m. gruodžio 27 d. netoli nuo Kabulo esančius Tadž Beko rūmus, kur buvo įsikūręs Aminas, ir aplink juos išsidėčiusius afganistaniečių armijos dalinius netikėtai šturmo jungtinė sovietų kovinė grupė, sudaryta iš dviejų *KGB* specialiosios paskirties operatyvinių kovinių grupių, 15-osios atskirosios *GRU* specialiosios paskirties brigados 154-ojo bataliono (specialiai suformuoto iš Vidurinės Azijos tautybių sovietinių karių – siekta sudaryti pirminį vidaus perversmo įspūdį) ir 345-ojo šturmo desanto pulko 9-osios kuopos – iš viso apie 600 žmonių, persirengusių afganistaniečių uniformomis (tai jau tarptautinių teisės aktų pažeidimas) ir užsirišusių baltus raiščius kaip skiriamąjį ženklą. Šturmo metu buvo naudojama vikšrinė ir ratinė kovinė technika: *BMP* ir *BTR*, sunkvežimiai *Ural*, paramą ugnimi užtikrino keturios greitašaudės zenitinės sistemos *Šilka*, automatiniai granatsvaizdžiai *AGS-17* ir prieštankinė sistema *Fagot*. Nors prezidento gvardija ir priešinosi, rezidencija buvo užimta. Aminas kartu su dviem mažamečiais sūnumis, taip pat rezidencijoje tuo metu buvusi Afganistano užsienio reikalų ministro žmona buvo nužudyti. „Saviškiai“ nušovė ir sovietų gydytoją, kuris tuo metu teikė pagalbą apnuodytai Amino šeimai. Būta kitų „draugiškos ugnies“ atvejų.

Šturmas užtruko apie 40 minučių. Sovietų nuostoliai per tą laiką buvo nemenki. Tarkim, iš septynių *BMP*, tiesiogiai šturmuosius Tadž Beką, mažiausiai dvi buvo sunaikintos, trys išėjo iš rikiuotės – dvi prarado galimybę judėti, viena – galimybę šaudyti. Oficialiais duomenimis, žuvo mažiausiai 20 operacijos dalyvių, iš jų – 5 elitinėmis laikomų *KGB* specialiųjų grupių nariai, įskaitant ir šturmui vadovavusį pulkininką.

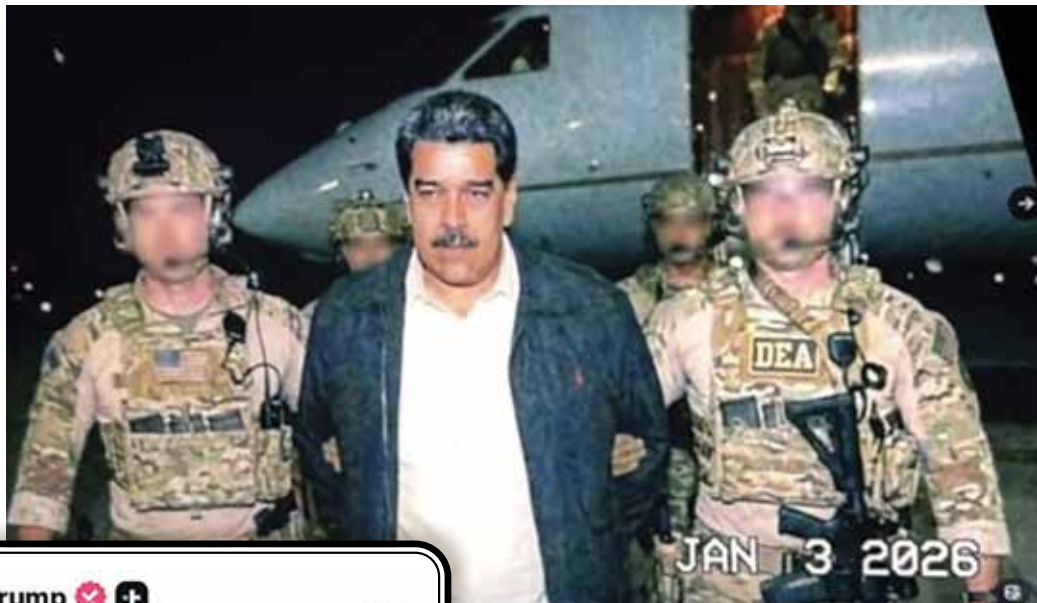
1979 m. gruodžio 30 d. sovietinis oficiozas „*Pravda*“ pranešė, kad „kilus liaudies pasipiktinimo bangai, Aminas su savo bendrininkais stojo prieš teisingą liaudies teisimą ir buvo nubaustas“. Į Afganistaną buvo įvestos sovietinės karinės pajėgos, o Tadž Beko rūmai tapo 40-osios armijos vadaviete. Sovietų Sąjunga įsitraukė į karą su Afganistano laisvės kovotojais. Šis konfliktas truko 10 metų ir baigėsi sovietinės armijos išvedimu.

Specialiosios *KGB* grupės „*Grom*“ nariai Afganistane prieš rūmų šturmą. 1979 m.

Nicolásas Maduras buvo sulaikytas DEA – JAV narkotikų kontrolės tarnybos. Karinė jėga buvo panaudota kaip neišvengiama būtinybė, užtikrinant, kad arešto sankcijos vykdymas įvyktų greitai ir sklandžiai.

Sprendžiant pagal fotografiją, sulaikytajam buvo užtikrintas visas įmanomas komfortas.

Donald J. Trump
@realDonaldTrump • 59s

Nicolas Maduro on board the USS Iwo Jima.

Taigi, kokios išminties iš šių operacijų galėjo pasisemti Pentagonas?

Šioje vietoje tikriausiai nereikėtų padėti straipsnio į šalį ir kviestis lyginamosios analizės ekspertų komisijos.

Ar JAV nevykdė aeromobilijų ar specialiųjų operacijų dar iki tol, kol rusų desantas patyrė nesėkmę, nesugebėjęs užtikrinti Antonovo oro uosto kontrolės? Ar amerikiečiai nesugebėjo surasti ir sulaikyti Panamos prezidento Noriegos, Jugoslavijos karo nusikaltėlių ar besislapstančio Sadamo Huseino? Klausimai visiškai retoriniai. Tas, kas įtiki, kad JAV gali tiesiog imti ir nusižiūrėti kažką nuo rusijos, visiškai neturi supratimo, jog Vakarų potencialas toks, kad visos pagrindinės inovacijos – tai Vakarų produktas, ir viską geriau ar blogiau kopijuoja (arba

plagijuoja) likęs pasaulis, įskaitant ir „1/6 planetos dalį“.

Kalbant karybos požiūriu, techniškai nusikopijuoti karinės operacijos negalima vien dėl doktrininės prarajos, esančios tarp JAV ir rusijos. Jų ginkluotosios pajėgos remiasi skirtingomis koncepcijomis, vadovaujasi skirtingais standartais ir procedūromis. Tai visiškai atskiros galaktikos. Todėl amerikiečiams daug paprasčiau „délioti savą operacinį konstruktorių“, nei žiūrėti, ką ten daro maži žali žmogeliukai. O ar verta ir žiūrėti, ypač kai operacija „Kyjivas per tris dienas“ vyksta „griežtai pagal planą“... jau keturis metus...

Tad kas gali manyti, kad JAV politinei vadovybei ir Pentagonui pritrūko tiek organizacinių gebėjimų ar taktinio

sumanumo, jog teko jų skolintis iš 1979-ųjų ar 2022-ųjų orkų invazijos pradinio etapo į Afganistaną ar Ukrainą – operacijų, kurios galiausiai liko nepasiteisinusios? Tik arba alternatyviai intelektualiai publika, arba nuolatiniai z-kanalų klientai. Kas dažniausiai yra vienas ir tas pat.

„Mes irgi būtume galėję savo „specoperaciją“ įvykdyti tokiais tempais, bet įsikišo kolektyviniai Vakarai / JAV / britai / Borisas Johnsonas ir t. t.“

Dar vienas savą nekompetenciją užglaistantis naratyvas.

Blogai, kai atsiranda toks paaiškinimas, o dar blogiau, kad jis randa atgarsį.

Ir tai blogai ne Vakarams ir net ne B. Johnsonui, o patiems rusams. Kodėl? Nes tai signalas apie per amžius išugdytą vergo sindromą. Vergas visada neigs savo klaidas ir pats niekad nepriims atsakomybės. Kaltę visada reikia suversti kam nors kitam. Savarankiška iniciatyva baustina. Ne mes tokie – gyvenimas toks. Mes patys šaunūs ir geri, tik aplinkiniai mūsų nekenčia...

Kol gyvuoja toks mentalitetas, juo besivadovaujantis rusas laimingai gali pasijusti nebent tik dangaus karalystėje. Žinant jų fatalizmą, daugelis jų ten ir keliauja pagreitiniais tempais. Ukrainiečių kariai neleis sumeluoti.

Bet kam gi kartoti, jog „specoperacija“ vyksta griežtai pagal planą? Galiausiai, juk to plano niekas neregėjo.

Venesuelos karinė vadovybė kovinės parengties pratybose. Fone matomas rusiškas Buk.

O galbūt visgi vertėjo apmąstyti riziką – kas bus, jei Vakarai įsikiš?

O jeigu tokios rizikos nebuvo numatyta iš anksto, – galbūt ne tokie jau ir genialūs tie savi geostrategai...

„Ir kuo gi amerikiečių karinė agresija skiriasi nuo mūsų veiksmų Ukrainoje?“

Labai daug kuo. Ideologiniu požiūriu JAV išliko visiškai neutrali – venesueliečiai kaip tauta nebuvo demonizuojami, nebuvo tyčiojami iš jos kalbos ar klastojami istorijos faktai; galiausiai, Venesuela nepavadinta „neonacistine“, o operacija nebuvo pateikta kaip kažkokia lemiama kova prieš „satanizmą ir absoliutų blogį“ ar bandoma gretinti su II pasauliniu karu.

Kariniu požiūriu operacija „Absolute Resolve“ nuo rusijos veiksmų Ukrainoje skiriasi kaip diena ir naktis: planavimo kruopštumas, vadovavimas ir kontrolė, sprendimų priėmimo greitis, technologinės galimybės, personalo profesionalumas ir sąveika visiškai kito lygio, nei vadinamojoje „antrojoje pasaulio armijoje“.

Jeigu operaciją ir galima traktuoti kaip karinę agresiją, tokiu atveju skirtumas išryškėja per pasekmes ir rezultatus – tie, kas iš pradžių pamanė, kad prasidėjo visiškai Venesuelos okupavimas, gavo gerą progą parėkti komentuose „Šalin rankas nuo laisvos Venesuelos!“,

bet greitai paaikškėjo, jog šie lozungai neveikia. Jau po kelių valandų Venesuelos teritorijoje neliko nė vieno amerikiečių kariškio, nė vieno blokposto, jokių kiliminių bombardavimų ir masinių sugriovimų, nieko, kas galėtų panėšėti į civilių gyventojų genocidą.

Pasirodo, politinių tikslų galima pasiekti ir be viso to.

Ir galiausiai paskutinis, pats žemiškiausias skirtumas, kuo amerikiečių veiksmai skyrėsi nuo „specoperacijos a’la ruZZia“ versijos, – „Delta“ komanda tikrai nekrovė į savo sraigtasparnį venesueliečių skalbimo mašinų ir unitazų...

„Amerikiečiai – bailiai, jie nesugeba atlikti didelio masto antžeminės operacijos“

Ši žodinė manipuliacija bando pakeisti vieną priežastinį ryšį visai kitu. Amerikiečiai įvykdė optimaliausią variantą jiems prieinamomis priemonėmis ne tam, kad įrodinėtų savo drąsą. Operacija nebuvo daroma kaip žaidimas moralinėmis kategorijomis, o kaip konkretus, su mikrochirurgo preciziškumu atliktas veiksmas numatytam tikslui pasiekti. JAV savo veiksmais parodė, kad kariauja XXI amžiuje. Nes personalo ir technologijų lygis

Galima įvairiai interpretuoti 2026 m. sausio 3-iosios įvykius, tačiau visiškai aišku, kad Maduro era baigta, o jo strateginiai partneriai turėtų susimąstyti.

tai leidžia. O rusai tiesiog užstrigę laike, jų kapanojimasis su Afganistano karo technika, bombardavimas civilių namus raketomis ir dronais toli gražu neatrodo kaip drąsos etalonas.

„Tai tik spektaklis, dėl visko buvo susitarta iš anksto“

Įdomi konspirologinė teorija. Kaip būdinga visai panašiai ufologijai, tokių pasakojimų negalima įrodyti – jais galima tik tikėti arba ne.

Runete apstu įvairios paranormalios rašliavos – ir tai daroma sąmoningai, diena iš dienos, naikinant gebėjimą analizuoti ir kritiškai vertinti informaciją.

Tipinis rusas, nuo gimimo įstrigęs informacinėje terpėje, kur Leninas ir stačiatikybė dera tarpusavyje, gyvena būdamas tokios šizofreniškos būsenos, kad gali grasinti nušluoti JAV nuo Žemės paviršiaus *Poseidonais* ir čia pat tvirtinti, jog „Rusija niekada nieko neužpuolė“, arba aiškinti, kad visi Dūmos deputatai – vagys, verti mirties bausmės, kas visiškai netrukdo kitai minčiai, jog prieš Rusijos valdžią gali burnoti tik Vakarų papirkti liberalai-inoagentai.

Čia nerasime logikos ar vertybinių orientyrų.

Tai kodėl gi nepatikėjus ir tuo, kad Karakase įvyko iš anksto surežisuotas spektaklis?

Tik kas su kuo susitarė ir dėl ko? Ar tą numatė Žirinovskis, Vanga, gal Nostradamus?..

Galima užduoti tik tokio lygio klausimą, nes eilinis z-patriotas tikrai nesugebės pagrįsti bent poros konkrečių klausimų.

Pirmas – materialinis. Jei genialus kremliaus geostrategas tikrai „leido Amerikai pasiimti“ N. Madurą, tai ar rusijos mokesčių mokėtojams negaila prarastos karinės paramos ir mažiau siai 20 milijardų JAV dolerių ekvivalento investicijų?

Antras – grynai moralinis. Venesuela ilgą laiką buvo pristatoma kaip svarbiausia rusijos prekybinė ir karinė sąjungininkė Lotynų Amerikoje. Jei rusijos strateginis partneris N. Maduras tapo susitarimo objektu, kaip gi tuomet su kultiniu posakiu „rusai saviškių nepalieka“? Koks tai ženklas

kitiems „tvirtos ekonominės BRICS partnerystės“ nariams?..

„Viskas dėl naftos“

Na taip. Kaipgi be jos. JAV, be abejo, svarbu atsiimti savo nuosavybę, nusavintą bolivarinių socialistų, ir susigrąžinti visas su šiuo nusavinimu susijusias skolas. Be to, amerikiečių naftininkai moka apsieiti tiek su sava įranga, tiek ir su vietine nafta.

Reikalas tas, kad venesuelietiškos naftos labai daug, tačiau ji klampi ir reikalauja ypatingų perdirbimo technologijų. Tą sugebėjo padaryti amerikiečiai, bet nesugebėjo ir visiškai sužlugdė H. Chávezas ir N. Maduras.

Beje, po trumpo atsitokėjimo rusijoje buvo sugalvota nauja istorija, kurią

geologiją nuo geografijos. Iš mokslo naujienų jis žino tai, kad rusai turi papildomą chromosomą. Ir aišku, jis bus labiau linkęs prie versijos, kad „amerikiečiai vėl apsigavo“. Tegū dabar patys kenčia, juk jie dėl visko kalti!

Savarankiškai jis neprieis prie prielaidos: jei JAV vis dėlto sugebės išgauti milžinišką naftos kiekį, jos kaina pasaulinėje rinkoje kris. O tuomet rusija neteks daugybės naftos dolerių. Nėra dolerių – nėra karo...

O z-žiniasklaida, žinoma, jam to nepasakys.

Tačiau be naftos yra ir kitų priežasčių.

„Absolute Resolve“ parodė, kokia iš tikrųjų turi būti specialioji karinė operacija.

Venesuelos gynybos ministras Vladimiras Padrino inspektuoja oro gynybos pajėgumus. Keista, bet operacijos metu galimai užfiksuotas vienintelis PZRK „Igla“ šūvis, kuris nebuvo rezultatyvus.

pradėta masiškai tiražuoti: „Amerikos demokratija visada ten, kur yra naftos. Bet Venesuelos nafta tokia nekokybiška, kad tiks nebent asfaltui gaminti, cha-cha.“

Kiek laiko praėjo nuo tada, kai bolivaristai nusavino JAV naftos pramonės objektus? Ketvirtis amžiaus? Kaip milžiniški naftos telkiniai per tiek laiko spėjo „sugesti“? Geologiniu požiūriu toks laiko tarpas – milijoninė akimirksnio dalis...

Bet eilinis ivanas nelabai skiria

Be to, Kinijai, rusijai ir Iranui pasiųstas nedviprasmiškas pranešimas, kad Amerikos žemynas nėra jų pereinamasis kiemas. O galbūt ir likusi pasaulio dalis.

Didieji geostrategai, kurie iki šiol tik tyčiojosi dėl „gilus susirūpinimo“ politinės kultūros, po sausio 3-iosios gali nutaisyti „pokerio veidą“ ir transliuoti kokias tik nori propagandines žinutes. Bet jie viską suprato. Nes netikėtai į juos kreiptasi vienintele kalba, kurią jie suvokia. ■

„VANAGO

KELIAS“

1948- 2019 M.

Nors prieš daugiau kaip 60 metų Lietuvoje knibždėte knibždėjo sovietų kariuomenės, saugumo agentų ir smogikų, Lietuvos partizanams pavyko pasiekti sunkiai įsivaizduojamą tikslą – 1949 m. vasario mėnesį Radviliškio rajono Mėnaičių kaime ūkininko Stanislovo Mikniaus sodyboje po klėtimi įrengtame nedideliame bunkeryje buvo surengtas visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimas. Einant šešties pasipriešinimo sovietų okupacijai metams, Lietuvos ginkluoto pasipriešinimo vadovybei pagaliau pavyko įgyvendinti centralizacijos idėją, o 1949 m. vasario 16 d. Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) Tarybos Deklaracija paklojo pamatus Nepriklausomos valstybės atgimimui.

Partizanų dokumentai, prisiminimai, archyvuose esančių ryšininkų bei rėmėjų tardymų protokolai, MGB agentūrinės ataskaitos liudija, kad partizanų vadai į Radviliškio rajoną susirinko iš skirtingų Lietuvos vietų ir ne vienu metu. Ilgiausią žygį atliko tuometinis Dainavos apygardos vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas. Kelionę į suvažiavimą A. Ramanauskas-Vanagas detaliai aprašė dokumente „Pietų Lietuvos

srities štabo darbas 1948.10.20–1950.01.25“ Iš šio rankraščio aiškėja, kad jo žygis prasidėjo 1948 m. gruodžio 12 d. Kalesninkų miške, o baigėsi 1949 m. balandžio 21 d., kai jis grįžo į Dainavos apygardą. Dėl ypač padažnėjusių MGB provokatorių-agentų smogikų akcijų keliauti teko pėsčiomis ir tik naktimis. Tai buvo labai pavojinga – teko eiti nežinomomis vietovėmis, nuolat bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kuriais nori nenori reikėjo pasitikėti. Buvo būtina vietinių partizanų pagalba, turėjo būti suderinti

ryšių punktai, sutarti slaptažodžiai, susitikimo vietos, palydovai.

Grįžkime į šiuos laikus. 2018 m. buvo surasti bei identifikuoti A. Ramanausko-Vanago palaikai ir iškilmingai palaidoti Vilniaus Antakalnio kapinių valstybės vadovų panteone. Šis įvykis paskatino Laisvės kovų tyrėjus, entuziastus, patriotinę visuomenę įvairiais būdais populiarinti Lietuvos partizanų

istoriją, juo labiau kad nuolatinio rusijos informacinio karo ir kitų poveikio priemonių taikinyje – ne tik A. Ramanausko-Vanago asmenybė bet ir visi Lietuvos laisvės kovų simboliai. Apie Laisvės kovotojus yra sukurta dokumentinių filmų, organizuojamos paskaitos. Lietuvos žmonių ryžtą apginti savo valstybę nuolat primena įvairūs renginiai, tarp jų ir žygiai.

Pilietinių iniciatyvų „Vanago Lietuva“ vadovas Alkas Paltarokas 2019 m. nusprendė pradėti Lietuvos istorinio aukso fondo dokumentuose užfiksuotų partizanų ilgųjų žygių rekonstrukcijas. Per aštuonias paras jis vienas pėsčiomis nukeliavo apie 250 km nuo Kalesninkų miško partizanų vadavietės Alytaus rajone iki Mėnaičių bunkerio Radviliškio rajone, šitai jis

1948 M. VANAGO ŽYGIO PRADŽIA

Pietų Lietuvos partizanų srities atstovai pakeliui į suvažiavimą. Iš kairės: Apsaugos grupės narys Juozas Jankauskas-Demonas, Tauro apygardos vadas Aleksandras Grybinas-Faustas, Dainavos apygardos vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas ir apsaugos grupės vadas Urbonas Dailidė-Tauras. Fotografuota 1948 m. gruodį.

A. Ramanauskas-Vanagas nesikratė nei pareigų, nei atsakomybės, nei rizikos – nusprendė keliauti į Vakarų Lietuvą ir su jos partizanų vadovybe tiesiogiai išsiaiškinti esamą padėtį, aptarti vieningos vadovybės sudarymo klausimus. Ši *Vanago* kelionė per Tauro, Kęstučio ir Priskėlimo apygardų teritoriją, kaip vėliau paaiškėjo, ir visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimą, truko nuo 1948 m. lapkričio iki 1949 m. balandžio – beveik pusę metų.

1948 m. lapkričio 14 d. *Vanagas* pasiekė Dzūkų rinktinės Kunigaikščio Margio tėvūnijos vadavietę; lapkričio 15 d. paliko Dainavos apygardos erdvę ir įžengė į Tauro apygardos partizanų veikimo teritoriją. Kartu su Geležinio Vilko rinktinės vadu Juozu Baltrušaičiu-Tigru kirto rinktinės veikimo teritoriją ir gruodžio 5 d. pasiekė Žalgirio rinktinės vadavietę, kur susitiko su Tauro apygardos vadu Aleksandru Grybinu-Faustu. Buvo nuspręsta keliauti toliau į Žemaitiją, ten atkurti nuolat nutrūkstancius ryšius ir išsiaiškinti padėtį apie vyriausiosios vadovybės kūrimo reikalus.

Iš rankraščio „Pietų Lietuvos srities štabo darbas 1948.10.20–1950.01.25“ aiškėja, kad 1948 m. gruodžio 23 d. A. Ramanauskas-Vanagas ir A. Grybinas-Faustas, lydimi dviejų minimalią apsaugos grupę sudariusių partizanų Juozo Jankausko-Demono ir Urbono Dailidės-Tauro, persikėlė per Nemuną ties Gelgaudiškiumi ir atsидūrė Vakarų Lietuvos partizanų srities erdvėje.

atkartoję *Vanago* žygį. 1948 m. rudenį būtent Dainavos apygardos vadavietėje Kalesninkų miške A. Ramanauską-Vanagą pasiekė dokumentai Vyriausiosios partizanų vadovybės centralizavimo klausimu. Reikėjo daryti žygius, kad tai būtų įgyvendinta ne vien popieriuje, bet ir praktikoje. A. Ramanausko-Vanago žygis, palyginti su kitų delegatų kelionėmis, buvo ilgiausias ir pavojingiausias – driekėsi per okupuotos Lietuvos teritoriją ir truko apie pusę metų.

A. Paltarokas savo rekonstrukcinį žygį pradėjo vasario 16-ąją – tądien buvo minimos Mėnaičiuose pasirašytos Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Tarybos Deklaracijos 70-osios metinės. Jis keliavo miškais, pelkėmis, laukais ir vieškeliais, dieną ir naktį. A. Paltarokui teko nakvoti bunkeryje, miške po atviru dangumi, klebonijo-

je, „konspiraciniame“ bute, piligrimų namuose. Jo žygio maršrutas buvo sudarytas taip, kad kuo labiau atitiktų žinomą A. Ramanausko-Vanago žygio trajektoriją.

„Bandžiau suprasti, kaip išgyveno partizanai, kiek valios ir ryžto tie žmonės turėjo, kad galėjo ištvirti nežmoniškus sunkumus, kai mirtis kasdien alsavo jiems į nugarą. Šaltis, nepriteklus, persekiojantys profesionalūs NKVD galvažudžiai ir jų pakalikai stribai, išdavystės, kankinimai... Ir jie vis tiek kovojo už Lietuvos laisvę, darė, ką liepė širdis, pareiga ir priesaika. Jokiais būdais šie dabartiniai žygiai negali prilygti to meto pavojams. Partizanų žygių maršrutus atkartojantys dabartiniai žygiai – tai daugiau sportiška rekonstrukcija, sunkumų improvizacija, kuria siekiu populiarinti Lietuvos istorinio aukso fondo dokumentuose mini-

mų partizanų vadų ir garsių laisvės kovotojų žygius. Manau, kad Lietuvos žmonėms yra svarbu autentiškoje aplinkoje prisiminti Laisvės kovų istoriją. Lietuva – nuostabus kraštas visais metų laikais, o dar labiau ją brangini, kai žinai, kas vienoje ar kitoje girioje, vienkiemyje ar kaime, kryžkelėje įvyko, kiek kraujo dėl laisvės pralietas, – pasakojo A. Paltarokas. – Aš jau buvau perskaitęs daug mokslinės literatūros ir atsiminimų, dalyvavęs įvairių organizacijų renginiuose, dienos žygiuose. Pats organizavau minėjimus ar paskaitas, diskusijas, o išgyvenimas gamtoje, karybos istorija ar kelionės laukinėje gamtoje tebuvo vienas iš hobių. Net negalvoju tada, kad jau prasideda mano rimčiausia kelionė į Laisvės kovų istorijos „mišką“ ir manęs laukia daug iššūkių, o tai pareikalas daug jėgų, neįprastų ir sudėtingų darbų bus

nuveikta su bendraminčiais augant kartu tame „miške“ tarp ąžuolų ir drebulių.

Tuomet ir užgimė pilietinių iniciatyvų visuma „Vanago Lietuva“. Tai nebuvo valstybinis projektas, o bendraminčių ir savanorių, įvairių sričių profesionalų sambūris. Jis išaugo į plačią ir įvairią patriotinę veiklą.

Žygiui buvau laibai gerai pasiruošęs fiziškai, viską buvau suplanavęs, bet nuotykiškai prasidėjo nuo pat pirmos dienos ir teko imtis plano B. Po iškilmingų tradicinių Patriotų pusryčių –

juos kasmet organizuoju jau daug metų – kolega mane „desantavo“ į vietovę netoli žygio pradinio taško. Tai buvo laukai ties Kalesninkų mišku – iki bunkerio vos kilometras kitas, bet pelkynas, per kurį reikėjo pasiekti bunkerio vietą, nebuvo užšalęs. Ir planavimo laiko ašis iškart pasikeitė. Reikėjo ieškoti, kaip prasibrauti į pradinį tašką dar žygiui neprasidėjus. Supratęs, kad į sutartą vietą vakare ties Panemune smarkiai vėluosiu, apie tai iškart įspėjau manęs ten laukusius šaulį Augustiną Žukauską

ir Krašto apsaugos savanorių pajėgų karį Vytautą Rygertą. Per skubėjimą nors ir nusibrozdinęs į medžių šakas, bet pilnas pirmos dienos entuziazmo į sutartą vietą atžygiavau vis dėlto gerokai vėluodamas. Broliškai traukiamos Lietuvos partizanų dainos skambėjo prie laužo iki išnaktų. Ryte žygiavau toliau numatyta trajektorija. Iš karto tapo aišku, kad ne tik plano B, bet ir plano X teks imtis.

Judant per Suvalkiją prisijungė „ryšininkė bibliotekininkė“ – skautų istorijos kuratorė Nomeda Bepirštytė.

Kadangi skautų organizacija yra nacionalinė ir tinklinė, tai Nomeda galėjo parūpinti kontaktų dėl nakvynės ar kitos pagalbos provincijoje. Man tai labai pravertė. Po nakvynės „konspiraciniame bute“ ir kitos nakvynės Višakio Rūdos klebonijoje pasiekiau Nemuną, kur A. Ramanauskas-Vanagas su lydinčiąja trijų partizanų grupe 1948 m. gruodį buvo perplukdytas į kitą krantą. Tiesa, susitikimą su klebonu Vidmantu Strioku prisimenu su šypsena – sutar-toje vietoje prisėdau šalikelėje ant akmens, trečią žygio dieną įspūdžiai jau netilpo į kuprinę, o papildomi kilometrai pasijautė kaip reikalas. „Lipki į mašiną – čia pat klebonija, karšta vakarienė, arbata“, – pakvietė klebonas. O aš supratau, kad negaliu atsistoti – kojos tarsi medinės, kūnas tarsi prie akmens prikaltas. Gerai, kad buvau pasiruošęs sportininkų naudojamų papildų – magnio, amino rūgčių ir rehidrono, tai jie ir padėjo vėliau palaikyti tinkamą žygio tempą bei nueiti papildomus kilometrus, kad ir šiek tiek nukrypstant nuo numatyto maršruto, bet dėl smalsumo aplankant akį traukiančią kokią apgriuvusią sodybą, paminklą ar piliakalnį.

Alkas Paltarokas žygio metu prie Nemuno ties Gelgaudiškiu. 2019 m. vasario 16 d.

Vanago grupės susitikimas su Kęstučio apygardos partizanais Šimkaičių miške. Fotografuota 1948 m. gruodžio 24 dieną.

Kitą dieną pagaliau priėjęs Nemuną, ilgai žiūrėjau į plaukiančias ledo tytis – joks valtinkas nesutiko perkelti į kitą pusę. Iš istorinių šaltinių žinojau, kad būtent šioje vietoje A. Ramanauskas-Vanagas valtimi buvo perkeltas į kitą upės pusę.

Man pagelbėjo iš Vilniaus žaibo greitumu atvažiavęs bičiulis Andrius slapyvardžiu *Fastburneris*. Jis ne tik papildė mano maisto atsargas, bet ir, apvažiudamas didelį lanką, per Jurbarko tiltą nuvežė mane į kitą Nemuno pusę ties Panemunės pilimi. Tiesiai ten, kur planavau atsirasti, jei būčiau kėlęsis valtimi, kaip *Vanago* vadovaujama partizanų grupė.

Beje, su tuo pačiu man nusigauti pagelbėjusiu bičiuliu vėliau, 2022-ųjų vasarą, per 24 valandas esame pasiekę Odesos sritį pietų Ukrainoje. Tada turėjome pilną automobilį reikalingos ir vertingos paramos konkrečiam kovojančiam Ukrainos kariuomenės

daliniui. Viską pristatėme tiesiai į rankas. Važiavome visiškai be miego, sustodami tik tada, kai privaloma – kertant sieną ir prie blokpostų. To dalinio vadas, jūrų pėstininkas Denisas Žarkovas, prieš kiek laiko mano prašymu pagal garsiąją nuotrauką „*Vanagas* su vanagėliais ant pečių“ buvo nupiešęs A. Ramanausko-Vanago portretą. O dabar fronte kontūzytas Denisas turi negalią, bet yra ypač aktyvus Odesos regiono karo veteranų veikloje – organizuoja sporto žaidynes, paramos akcijas. Bet čia jau atskira ilga istorija.

Žemaitijoje „žvalgyba“ man pranešė, – tęsia A. Paltarokas, – kad galiu pernaktoti vienuolių įsteigtuose „viską praradusių žmonių globos namuose“. Ten užėjau tik pavakarieniauti, nes vis dėlto pasirinkau ilgesnį dienos maršrutą. Turėjau tikslą dar tą patį vakarą pasiekti rekonstruotą paskutinį Jono Žemaičio-Vytauto bunkerį-vadavietę Šimkaičių girioje. Pilnatis švietė tarsi

didelis prožektorius, išryškindama aiškų miško siluetą ir kelią. Mano mintyse skambėjo gerai žinoma partizanų daina „Mėnulis tėvas buvo jo...“, bet toje romantikoje atsirado nemažas iššūkis – oro temperatūrai nukritus žemiau nulio ant kelio susidarė ledo dangas, tapo be galo slidu. Žygiuoti kelkraščiu taip pat negalėjau, nes visa pakele driekėsi pelkės ir gausybė išvartų. Mano ėjimo greitis sumažėjo gal iki trijų kilometrų per valandą, skubėjau, todėl nuolat slydau, griuvau. Ir nors įgudau virsti saugiai, prisirinkau mėlynių ant kūno ir gan stipriai sumušiau koją. Skubėjau kuo greičiau į bunkerį. Pagaliau jį radau. Dėl aštresnių pojūčių, o ir dėl romantikos nusprendžiau jame pernaktoti.

Tą naktį buvo apie keturi laipsniai šalčio, o mano miegmaišis per prastas, per plonas, – toliau pasakoja A. Paltarokas. – Vieni juokai, bet užmigti gi niekaip. Žygio techniką buvau

Jono Žemaičio-Vytauto bunkerio vieta Šimkaičių miške.

pasirinkęs hibridinę – ne viską, ko reikia, nešiausi ant pečių. Atsargų papildžiau ar ekipuotę pasikeičiau kelis kartus pakeliui. Tai dariau sąmoningai, kad susikurčiau iššūkių ir juos įveik-

čiau, bei kiek galima labiau priartėčiau prie sąlygų, kuriomis gyveno Lietuvos partizanai. Dirbtinis trūkumas rekonstrukcijai suteikė tam tikrą prieskonį. Kaip žinoma, ir partizanų butis bei veiksmai priklausė nuo rėmėjų. Jokios kitos pagalbos Lietuvos partizaninis judėjimas faktiškai neturėjo. A. Ramausko-Vanago prisiminimų knygoje „Daugel krito sūnų...“ yra atskiras skyrius apie partizanų „maistavimą“ – taip jis įvardijo rūpybą maistu. Buvo ne tik kuriozų, bet kartais ir tragedijų – priešų pasalos rėmėjų sodybose ar bet kokie neatsargūs veiksmai baigdavosi susišaudymais ir, deja, kartais partizanų žūtimi.

Pati nakvynė J. Žemaičio-Vytauto bunkeryje Šimkaičių girioje, tarsi kriptoje su žvake, įsiminė labiausiai. Bunkeryje beveik negalėjau užmigti – emocijos ir mintys kunkuliavo galvoje

tarsi parako ir adrenalino mišinys. Ryte supratau, kad baigėsi mano vanduo, tad ištirpinęs sniego, išsiviriau kavos ir papildomai arbatos į termosą, kad užtektų skysčių iki tol, kai galėsiu gauti vandens.

Po kelių metų čia su „Vanago Lietuva“ komanda pastatėme dvigubą juodąjį kryžių, primenantį oficialųjį LLKS ženklą, priimtą visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo metu.

Kiekvieną žygio dieną patyriau daug išgyvenimų, reikėjo įsiklausyti į save ir daug ką suvokti. Tie, kas sportuoja, arba žygeiviai žino, kad nuovargis sumuojasi, bet artėjant link tikslo širdis dainuoja. Jau po kelių dienų, nuolat rašant žygio dienoraštį ir publikuojant jį socialinėse medijose, nebeužteko paruoštukų ir trumpų istoriografinių epizodų. Juos pakeitė tikri išgyvenimai. Mano šis žygis tarsi galingas istorijos

magnetas traukė daugybę žmonių visoje Lietuvoje – jie siūlėsi padėti ar prašėsi į kurį nors iš žygio etapų. Pamenu, kaip pakelėje sustojo vairuotojas, kuris mane matė dar Dzūkijoje. Jis nuoširdžiai stebėjosi mano nueitu

atstumu ir užsispyrimu, klausė, kaip man sekasi, ar tikrai visko turiu pakankamai, ar esu sveikas. Ir dar išgirdau, mano nuomone, svarbiausią klausimą: „Dėl ko visa tai darai?“

Teisybės dėlei reikia pasakyti, kad

dalį sutiktų žmonių iš viso nežinojo, kas yra A. Ramanauskas-Vanagas, kas tas LLKS vadų suvažiavimas, juo labiau jame pasirašyta Deklaracija. Tai mane dar labiau skatino būsimiems darbams siekiant skleisti esminius

Vanago grupės susitikimas su Kėstučio apygardos partizanais ir Vakarų (Jūros) partizanų srities vadovybe. Antroje eilėje (stovi): trečias iš kairės Kėstučio apygardos vadas Henrikas Danilevičius-Vidmantas, ketvirtas – Jūros srities štabo viršininkas Vytautas Gužas-Kardas, penktas – Tauro apygardos vadas Aleksandras Grybinas-Faustas, septintas – Jūros srities vadas Aleksandras Milaševičius-Ruonis, devintas – Dainavos apygardos vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas, dešimtas – Kėstučio apygardos štabo viršininkas Robertas Gedvilas-Sidabras. Fotografuota 1949 m. sausio 10 d. Adakavo apylinkėse.

1948–1949 M. ŽYGIS PER ŽEMAITIJĄ

Persikėlę per Nemuną, Vanagas su Faustu ir apsaugos grupe pasiekė Jurbarko valsčiaus Skirsnemuniškių kaimą, kur susitiko su Kėstučio apygardos partizanais. Viename iš Šimkaičių miško bunkerių atšventė Kalėdas. Lydimi vietinių partizanų, 1949 m. sausio 3 d. pasiekė Kėstučio apygardos štabą, įsikūrusį Molavėnų apylinkėse, sausio 10 d. – Vakarų Lietuvos srities štabą, įsikūrusį Adakavo apylinkėse. Kadangi partizanų vadai vieni kitų nepažinojo, abiem atvejais iš pradžių susitikimai vyko labai įtemptai. Apie tai dokumente rašoma: „...> susitikus su Kėstučio apygardos vadu Vidmantu [Henrikas Danilevičius] vos neįvyko ginkluotas konfliktas. To buvo išvengta tik todėl, kad Vanagas ir Faustas žinojo, kad susitinka su tikrais partizanais ir laikėsi pasyviai.

Vakariečiai pietiečių nenuginklavo, bet jie valandą laiko buvo visi pasiruošę pradėti kautynes. Vidmantas su užvestu automatiniu pistoletu, apsaugotas tokioje pat padėtyje esančių dviejų partizanų, atskirai tardė Vanagą. Pagaliau Vanagai pavyko įtikinti, kad jie tikrai yra Pietų Lietuvos partizanų vadai. Padėtis atslūgo, bet vakariečiai, atsargumo dėlei, visą naktį nenuleido akių nuo svečių ir buvo ypatingoje pasiruošimo padėtyje. Susitikimas su vakarų Lietuvos partizanų srities vadu Vairu [Aleksandras Milaševičius] ir štabo pareigūnais jau vyko švelnesnėje formoje, nors Vanago ir Fausto tardymas ir čia užtruko apie valandą. Vakariečių toks atsargumas visiškai pateisinamas, nes jokių ryšių tarp sričių nebuvo, žiemos sąlygose netikėjo ką nors iš Pietų Lietuvos atvyksiant ir iki to laiko vieni kitų nepažinojo. Be to neseniai buvo sunaikinę tris provokatorius, kurie panašių ryšių ieškojo. Tenka pažymėti, kad panašiais atsitikimais įrodyti save esant tikru partizanu yra labai sunkus rizikingas dalykas. Tai pilnai suprasti gali tik partizanas, ypač tas, kuriam betarpiškai visa išgyventi yra tekę.“

Laisvės kovų naratyvus. Todėl dar po metų kartu su alpinizmo ir ekstremaliųjų žygių entuziastu broliu skautu Augmantu Cibu buvo atkartotas signataro Juozo Šibailos-Merainio žygis, vėliau Juozo Lukšos, Kazimiero Pyplio-Mažyčio, Liongino Baliukevičiaus-Dzūko maršrutai – šimtai kilometrų skersai išilgai per Lietuvą. Galima drąsiai teigti, kad šie žygiai yra mūsų Laisvės kovų istorijų aukso fondas – tūkstančiai prasmingų kilometrų visame Lietuvos žemėlapyje lyg gyvos Laisvės kovų istorijos kraujagyslės. Dalis žygių metu užfiksuotos medžiagos pateko į dokumentinius filmus, TV laidas ar atsidūrė Lietuvos žiniasklaidoje, akcentuojant kiekvieną partizanų vadą ir jo Laisvės kovų žygdarbius, sudėtingus šių žmonių pasirinkimus ir likimus.

Besibaigiant „Vanago kelio“ žygiui buvau labai svetingai sutiktas Šiluvos

SUSITIKIMAS SU JONU ŽEMAIČIU-VYTAUTU

Lydimi Vakarų Lietuvos srities štabo viršininko Vytauto Gužo-Kardo, *Vanagas* ir *Faustas* iškeliavo į Radviliškio apskritį. Padedami ryšininkų, dažniausiai važiuo rogėmis. Vasario 4 d. pasiekė Priskėlimo apygardos vadavietę Mėnaičiuose. J. Žemaitis, gavęs Priskėlimo apygardos vado Leonardo Grigonio-Užpalio pranešimą apie svečių atvykimą, nutarė pats su jais susitikti. Ilgai lauktas susitikimas įvyko vasario 6 d. Jaugelių kaime. Tačiau ir šio susitikimo pradžia buvo kupina įtampos. J. Žemaitis taip pat įtarė turįs reikalų su provokatoriais. Apie tai byloja partizanų dokumentai: „Vytautas *po šešias valandas trukusio pasitarimo Vanagai ir Faustui pareiškė: „Arba jūs esate pasišventę partizanai, arba labai gerai parinkti ir apmokyti provokatoriai!“ Susidarė nejuoki padėtis, tačiau kokia nors išeitis turėjo būti rasta. Pasiūlymai buvo tokie: Vanagą arba Faustą pasilikti kaip įkaitą, o kitą etapo keliu grąžinti per Nemuną; arba pasitikėti. Šalia viso kito nulėmė Kardo [Vytautas Gužas] garantavimas savo gyvybe, kad Vanagas ir Faustas tikrai yra Pietų Lietuvos partizanų srities vadai.“*

Alkas Paltarokas apie žygį kalbėjosi su Adolfo Ramanausko-Vanago dukra Auksute Ramauskaite-Skokauskiene.

piligrimų namuose – mane pakvietė pavakarieniauti kartu su kunigais. Antai jie visiškai nesistebėjo mano pasirinkimu – savaitės trukmės rekonstrukciniu žygiu – juk nuo seniausių laikų piligrimystė yra viena iš tikinčiųjų praktikų. Kita vertus, tokio ilgio partizaninis maršrutas jiems buvo naujiena. Kaip ir man pačiam.

Kai pasiekiau Mėnaičius, istorinę visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo vietą, vėl buvo naktis. Ranka prisiliečiau prie signatarus įamžinančio paminklo, padėjau ant jo kažkurią dieną pamiškėje surastą vanago plunksną ir supratau, kad tai nėra finišas, o tik ilgo kelio pradžia. Čia, kur gimė Lietuvos partizanų šūkis „Atiduok Tėvynei, ką privalai!“, man tapo aišku: kol širdis plaka ir jėgos leidžia, privalu žygiuoti.

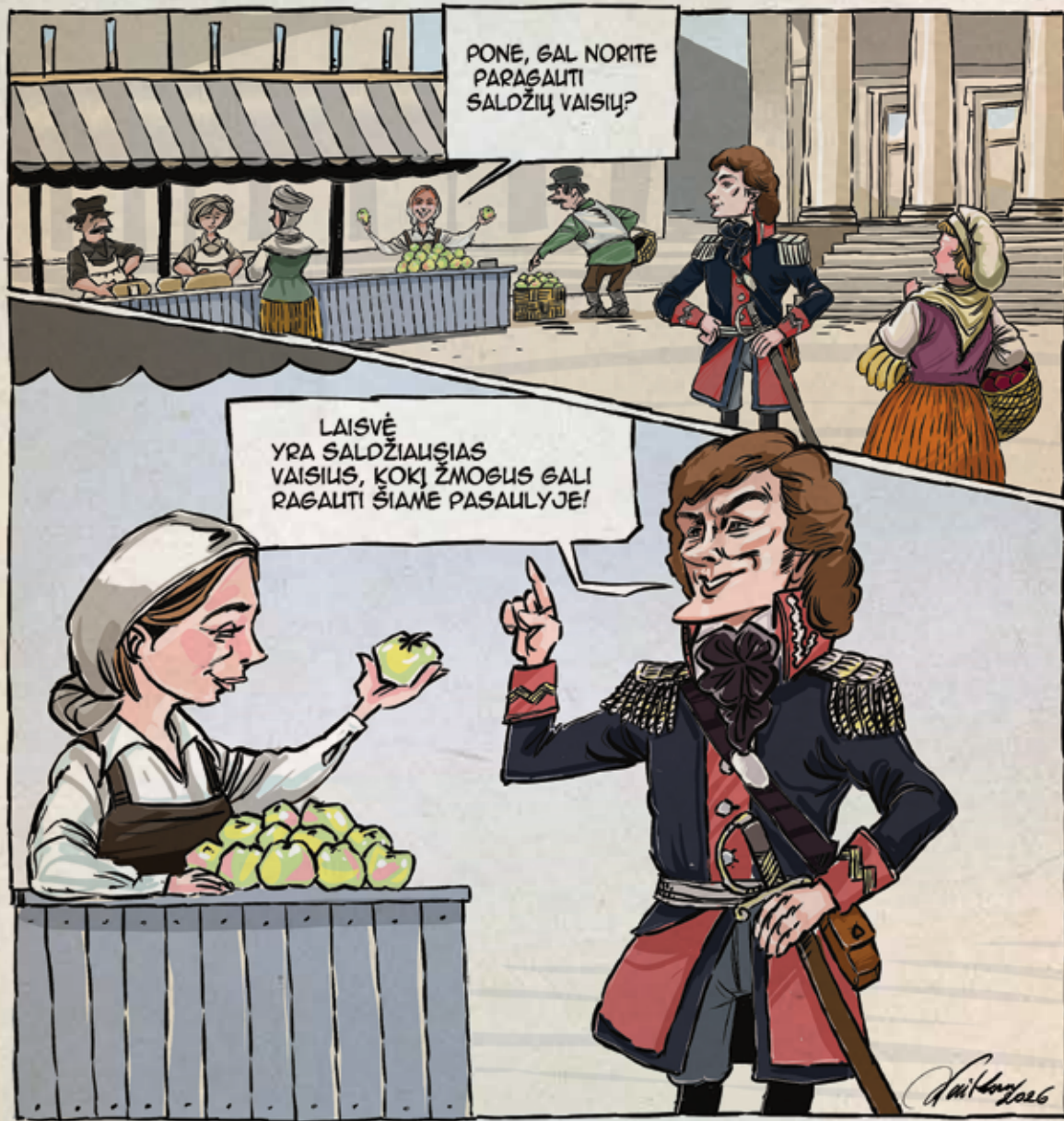
Buvo jau labai vėlu, o iš anksto numatytas „ryšininkas“ gerokai vėlavo parvežti mane į Vilnių. Labai pavargęs, bet kupinas džiaugsmo ir entuziazmo, kad pavyko per aštuonias dienas atlikti epinio partizanų žygio rekonstrukciją, beldžiausi į duris. Viena Mėnaičių gyventoja jas atvėrė, pakvietė į vidų, pavaišino karštu užkandžiu, maloniai papasakojo, kaip gausiai Mėnaičius lanko partizanų istorijos gerbėjai, bet tuo pačiu pasiguodė provincijos miestelių tuštėjimu.

Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus fondų ir A. Paltaroko asmeninio archyvo nuotr.

Esu labai dėkingas Lietuvos kariuomenei, Krašto apsaugos savanorių pajėgų ir atsargos kariams, šauliams, skautams, istorikams, partizanų gimnainaičiams ir visiems bendraminčiams, kurie prisideda prie įvairių rekonstrukcinių žygių – konkrečių, prasmingų darbų Tėvynės labui. Mėgstu kartoti, kad istoriją reikia pajusti, o žygiai autentiškoje aplinkoje yra vienas iš geriausių būdų. Darbų mūsų visų laukia dar labai daug. Nevalia sustoti. Sau ir visiems kartoju: visada pirmyn, niekada atgal. Laisvės kovų istorija gyva kiekvieno patrioto širdyje ir žingsnyje. Žygiuokime.“ ■

Parengė Dalius Žygelis

Ramūno Vaitkaus pieš.

Laisvė

„Laisvė yra saldžiausias vaisius, kuriuo žmogus žemėje gali mėgautis!“ Tai Tado Kosciuškos citata iš jo atsišaukimo, paskelbto 1794 m. rugsėjo 24 d. stovykloje Mokotove (netoli Varšuvos), vykstant Lenkijos ir Lietuvos sukilimui. 2026 m. vasario 4 d. – Tado Kosciuškos gimimo 280-osios metinės.

Šaltinis: NABIELAK, Ludwik. *Tadas Kosciuszka – jo kreipimaisi ir ataskaitos, papildytos tikslesniais aktais, susijusiais su 1794 m. sukilimu.* Krokuva. 1918